

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 1 2016 Årg. 80

- Liknelsen om såningsmannen • Det sanna Sions härlighet
- Den stora upptäckten • Synd och nåd • Antikrist

INNEHÅLL

Himmelska fridens torg. SE	1
Liknelsen om såningsmannen i Luk 8:4-15. Egil Edvardsen	3
Det sanna Sions enastående härlighet (Jes. 54:11-17). SE	9
Den stora upptäckten. Stefan Sjöqvist	11
Synd och nåd. SE	31
<i>Frågor och svar</i>	34
<i>Utblick över samtiden</i>	40
<i>Gåvoredovisning</i>	48

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Stefan Hedkvist

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktionskommitté: Seth Erlandsson, Stefan Hedkvist, Egil Edvardsen, Ola Österbacka och för layout mm Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra portokostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är f.n.:

Inom Sverige 26 kronor, utanför Sverige minst 96 kronor.

Prenumerationer och gåvor betalas till Handelsbanken med följande IBAN-nummer:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718 (efter SE34 följer sålunda fem siffergrupper med fyra siffror i varje grupp).

BIC/SWIFT: HANDSESS behöver anges för betalningar utanför Sverige.

I Sverige kan även fortsättningsvis vårt bankgiro 251-4701 användas.

I Norge finns kontot DnB NOR 7877.08.15400 ännu en tid men kommer så småningom att avvecklas.

Tidskriftens och bokförlagets expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, SE-341 36 Ljungby.

E-mail: biblicum@biblicum.se Biblicums webbutik: forlag.biblicum.se

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmårnagatan 9 B, SE-722 26 Västerås

E-mail: seth.erlandsson@tele2.se

Glöm inte anmäla adressändring till expeditionen!

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

1/2016

HIMMELSKA FRIDENS TORG

Red. fick nyligen tillfälle att vandra omkring på himmelska fridens torg i Beijing. "Himmelsk frid", tänkte jag, det är ju vad Biblicum vill förmedla genom att lyfta fram Bibelns rika undervisning oförfalskad. Den sanna friden kommer ovanifrån ner till oss syndare som en gåva. Den kan inte vi skapa fram underifrån genom våra gärningar. "Den som inte blir född ovanifrån kan inte se Guds rike", säger den sanne Frälsaren Jesus.

Kunde Mao skapa himmelsk frid som en befriare från förtryck? Eller de många kejsarna långt före honom? Kinesiska filosofer visste att det krävdes harmoni med himlen, och det blev liktydigt med full lydnad för kejsaren och senare för Mao. Ja, himmelsk frid, befrielse från andlig fångenskap, kräver full lydnad mot den ende sanne Guden. Den lydanden kan vi inte prestera. Den finns bara hos den sanne befriaren Jesus Kristus. Hans lydnad tillräknas oss. Genom sitt liv och sin offerdöd pga vår synd har han gottgjort för all vår upproriskhet.

Det finns en rädsla i Kina för upproriskhet mot överheten. Kontrollerna på himmelska fridens torg är många. Att vår upproriskhet mot Gud berövar oss *himmelsk* frid är de flesta blinda för, inte bara i Kina utan överallt i världen. Var finns lösningen på vår ofrid? Maos kropp ligger död i mausoleet på himmelska fridens torg. Den sanne Befriaren och Fridstiftaren däremot ligger inte död i en grav i Jerusalem. Han uppstod efter fullbordad frälsningsgärning och lever oss till godo. Han erbjuder oss himmelsk frid genom Bibelns glada budskap om vår rädd-

ning. ”Världen ser mig inte längre. Men ni ska se mig, för jag lever och ni ska leva” (Joh 14:19). Kristus lever och erbjuder oss som en fri gåva sin syndfrihet som är en förutsättning för himmelsk frid. Den himmelska frid som vi förlorat genom synden finns bara där all vår synd är utstruken genom Jesu ställföreträdande gottgörelse.

Välkommen till en ny årgång av *Biblicum*, till ett fortsatt studium av den heliga Skrift som förmedlar himmelsk frid. Låt 2016 bli en vandring på det himmelska fridens torg som är den heliga Skrift. Där köper och säljer man inte mat som vid världslig torghandel. Där erbjuds himmelsk mat fritt och för intet: *Ni som inte har pengar, kom och köp säd och ät! Ja, kom och köp säd utan pengar och vin och mjölk för ingenting* (Jes 55:1).

Vi är tacksamma om ni vill förnya er prenumeration och hjälpa oss att få nya prenumeranter (se omslagets andra sida angående prenumerationer).

Skaffa Nya Folkbibeln 2015, den stora händelsen under förra årets slutskede! Till skillnad från Folkbibeln 98 har den gjorts mer som en studiebibel. Den innehåller fylligare inledningsnoter till varje bibelbok och långt flera fotnoter med information om grundtextens ordval, historiska sammanhang, personer, omnämnda platser mm. Dessutom en uppslagsdel med bl a ämnesindex, persongalleri, sakupplysningar och kartor på inte mindre än 74 sidor.

Red.

Liknelsen om såningsmannen i Luk 8:4-15

Kort exeGES av Egil Edvardsen

1. Hur Guds ord sås ut

Liknelsen om såningsmannen är en av de liknelser av Jesus som han själv förklarar. Vi behöver därför inte vara ovissa om vad han menar. Lärjungarna förstod inte liknelsen. Därför frågade de Jesus vad den betydde. Lägga märke till att Jesus ingenting säger om vem såningsmannen är. Varför säger han inte det? Därför att såningsmannen inte är så viktig i detta sammanhang. Det är sådden – Guds ord – som är det viktiga. Därför borde vi kanske kalla den här liknelsen för liknelsen om sådden i stället för liknelsen om såningsmannen. För det är Guds ord som står i centrum för uppmärksamheten. Det viktiga i denna liknelse är *hur Guds ord tas emot*.

Men även om Jesus inte förklarar vem såningsmannen är, får vi en klar bild av honom. Sädskornet blir sått överallt – vid vägen, på stenig mark, bland tistlar och i god jord. Såningsmannen är inte selektiv när han sår, dvs han strör inte säden bara där han tror att den ska gro. Han tänker inte: ”Här kan jag inte så. Här blir det till ingen nytta, här kan inte sådden slå rot. Här är det lika bra att gå förbi. Jag får hitta en plats där jag är säker på att säden slår rot och bär frukt. Jag får inte slösa med den.” Inga sådana tankar finns hos såningsmannen. Han sår överallt, sprider säden vida omkring sig. Han sår vid den torra landsvägen, på den hårda steniga marken, bland de kvävande tistlarna. Och han sår i den goda jorden. Det verkar som om han inte bryr sig om att på förhand analysera var han ska så. Han bara sår utan att bry sig om var sädskornet faller.

Vi vet av Skriften att det är Gud själv som sår sitt ord. Han gör det genom alla dem som troget förkunnar Ordet för människorna. När Gud

låter sitt ord förkunnas gör han det överallt. Jesus sa till lärjungarna att de skulle gå ut i hela världen och förkunna evangeliet för alla människor (Mark 16:15). De skulle göra alla folk till hans lärjungar (Matt 28:19). De skulle inte tänka på vem de förkunnade för utan förkunna Guds ord för alla. De skulle inte vara selektiva och tänka: ”Här är det ingen idé att förkunna Guds ord, för här är det ingen som vill höra det. Här får vi bara gå förbi. Det är bättre att förkunna Guds ord får sådana som vi vet vill ta emot det.” Inga sådana tankar ska de som förkunnar Guds ord ha. Jesus har aldrig sagt att vi bara ska förkunna Guds ord för några få.

Liknelsen om såningsmannen lär oss därför allra först att Guds ord ska förkunnas – och det överallt.

2. Hur Guds ord tas emot

Liknelsen lär oss att Guds ord tas emot på många olika sätt. Men egentligen blir Guds ord mottaget på bara *två* sätt: antingen i ett hjärta där det inte bevaras eller i ett hjärta där det blir bevarat.

De tre första exemplen i liknelsen är exempel på hjärtan där ordet inte blir bevarat.

Först såddes en del säd vid vägen. ”De vid vägen”, säger Jesus när han förklarar liknelsen, ”är de som hör ordet, men sedan kommer djävulen och tar bort det ur deras hjärtan så att de inte kan tro och bli frälsta.” Lägga märke till en intressant detalj här allra först! När Jesus förklarar liknelsen riktar han uppmärksamheten mot dem som hör ordet. Han säger: ”De vid vägen ... de på stenig mark ... de som hör ordet men som allt mer kvävs av livets bekymmer, rikedom och njutningar ... de som hör ordet och tar vara på det ...” Jesus riktar uppmärksamheten bort från utsädet och i stället till dem som tar emot det. Det gör han inte för att Guds ord är oviktigt. Självklart är det viktigt. Det är Guds ord som ska förkunnas, ingenting annat. Men i denna liknelse riktas uppmärksamheten först och främst mot dem som hör Guds ord.

Utsädet är detsamma vare sig det faller vid vägen, på stenig mark, bland tistlar eller i god jord. Guds ord är detsamma vare sig människor tar emot det eller inte. Att människor inte tar emot det är aldrig Guds ords fel, samtidigt som ett mottagande i tro alltid är Guds verk genom kraften i evangeliet. ”Guds ord är levande och verksamt. Det är skarpare än något tveeggat svärd” (Heb 4:12).

Liknelsen om såningsmannen visar oss tydligt var problemet ligger, nämligen hos dem som hör ordet.

a. De vid vägen

Vilka är ”de vid vägen”? Jesus förklarar att det är de som hör ordet, ”men sedan kommer djävulen och tar bort det ur deras hjärtan så att de inte kan tro och bli frälsta”. De hör alltså ordet. Guds ord blir förkunnat för dem, men så kommer djävulen och tar bort det från hjärtat. Djävulen är själens huvudfiende. Bibeln kallar honom för ”lögnens far”. I stället för Guds ords sanning sår han lögn i hjärtana. När Guds ord säger i lagen att vi människor är förlorade pga våra synder, säger djävulen att det inte är sant, att det inte är så farligt med synden. Han säger att vi trots allt inte är så dåliga som Guds lag påstår. Vi kan fortsätta att leva som vi vill utan att bry oss om vad Gud säger om våra liv.

När Guds ord förkunnar i evangeliet att Jesus kom för att frälsa det som var förlorat och sona hela världens synd, säger djävulen att det inte är sant. Han säger att evangeliet inte gäller oss, att Jesus inte dog för oss. Han säger att om vi vill bli kvitt våra skuld känslor och vårt dåliga samvete hjälper det inte att gå till Jesus. Han kan inte hjälpa oss. Vi måste ta oss samman och frälsa oss själva. Att tro på evangeliet är inte nog. Vi måste göra något också. Och djävulen fortsätter att anklaga oss tills vi dör att vårt liv varit misslyckat. Så tar han bort evangeliets stora och härliga tröst från våra hjärtan. Är det något som djävulen vet, så är det att om vi människor tror att vi är frälsta bara av nåd för Jesu Kristi skull, att alla våra synder har lagts på honom och att vi är Guds barn, älskade och förlättna av Gud, då vet djävulen att han har förlorat kampen om vår själ. Därför försöker han allt han kan att ta evangeliet bort från vårt hjärta så att vi inte ska bevara det och tro det.

”De vid vägen” är alla som lånat sitt öra åt djävulen och lyssnat på hans lögn i stället för på Guds ords sanning.

b. De på stenig mark

”De på stenig mark”, säger Jesus, ”är de som tar emot ordet med glädje när de hör det, men de saknar rot. De tror bara till en tid, och i frestelsens stund kommer de på fall.”

Detta är intressant! Dessa är inte som de vid vägen. För de på stenig mark tar faktiskt emot ordet, ja, inte bara det. De tar emot det med glädje när de hör det! Det sker med andra ord något här. De tycker att Guds ord är bra. De får en god känsla när de hör det. De tycker om det de hör. Kanske känner de sig på topp efter att ha hört Guds ord, glada och lättade till sinnes. Men är detta galet? Nej, inte alls. Det är ju fantas-

tiskt när människor tar emot Guds ord med glädje. Vi vill ju inte göra människor ledsna när vi förkunnar Guds ord. Vi hoppas att de ska bli glada, att de ska gömma det glada budskapet om Jesus i sitt hjärta och få en bestående glädje då de vet att de fått förlåtelse för alla sina synder för Jesu skull.

Så vad är problemet? Jesus säger det: ”De saknar rot. De tror bara för en tid, och i festelsens stund kommer de på fall.” Tron är så grund. När de blir satta på prov, när tron blir utmanad, när de möter motgångar i livet, när den överbevisning de fått möts med motargument från släkt och vänner, när den späda tron i deras hjärta blir angripen från alla kanter, då är det slut på glädjen och den goda känslan. Då blir det plötsligt klart för dem att det kristna livet inte bara är en dans på rosor. De upptäcker att det också finns ett kors som de måste bära som kristna.

Så avfaller de, för de hade ingen rot. Varför är det så viktigt med en rot? Därför att roten hämtar näring åt resten av plantan. Genom roten strömmar all näring från jorden ut till alla delar av plantan så att den kan bära frukt. Så är det också med den kristna tron. De som inte har en rotad tro kan inte bära frukt. De kommer på fall. Det finns bara ett ställe där tron kan få näring och det är i Guds ord. Antagligen har de på stenig mark bara hört Guds ord en gång och sedan inte brytt sig om att höra Guds ord mera. De har slutat att ta till sig näring. Tron kan inte leva utan näring. Om en kraftlös tro möter motgång vissnar den och dör.

c. Det som föll bland tistlar

Det finns också något annat som kan kväva tron. Jesus talar om det som föll bland tistlar. Han säger: ”Det som föll bland tistlar är de som hör ordet men som allt mer kvävs av livets bekymmer, rikedom och njutningar och aldrig bär mogen frukt.”

Också dessa hör ordet, och det verkar som om ordet får slå rot hos dessa. Men det sker något med dem efter hand. De kvävs allt mer av bekymmer, rikedom och njutningar. Men är inte detta ganska märkligt? Blir man inte av med bekymmer med hjälp av rikedom och njutningar? Blir inte den som är rik fri från många bekymmer? Är det inte så att den som verkligen kan njuta av livet samtidigt lever ett ganska bekymmersfritt liv? Vad har bekymmer med rikedom och njutning att göra?

Problemet är att varken rikedom eller njutning kan ge ro i hjärtat. Vi i det rika Norge vet ganska mycket om vad rikedom är. Och vi har verkligen stora möjligheter att njuta av rikedom. I stort sett kan de

flesta av oss skaffa sig det mesta av det vi önskar oss. Och klarar vi inte att skaffa oss det med en gång, så jobbar vi mer och tjänar mer och blir rikare, så att vi kan njuta av livet bättre. Men bekymren släpper ändå inte taget. Ingen, inte ens världens rikaste, slipper bekymmer.

Jesus vet hur farligt materiellt välstånd och njutningar är för tron. Han vill därför kraftigt varna oss för att låta den rikedom och det välstånd som vi dagligen omger oss med få kväva oss. Vi kan bli kvävda andligt sett. Vi kan bli så upptagna av alla ting vi har skaffat oss eller av allt det som vi saknar och menar att vi bör skaffa oss, att vi glömmer Guds ord, det enda nödvändiga. Vi glömmer själen och den näring som själen behöver från Guds ord. Och vi blir kvävda.

I ett hjärta där bekymmer, rikedom och njutningar härskar har Guds ord eländiga växtvillkor. Det kvävs lätt och kan inte bära frukt.

d. Det som föll i god jord

Jag sa inledningsvis att vi ska sprida Guds ords utsäde överallt. Även om Guds ord skulle falla längs många torra vägar, på många steniga marker och bland många tistlar, ska vi ändå inte sluta att så. Vi ska inte sluta med att förkunna Guds ord för alla människor. För sädeskornet faller också i god jord. Av denna liknelse vet vi och har fått Jesu löfte att vårt arbete inte ska vara förgäves, för det finns också god jord.

”Det som föll i god jord”, säger Jesus, ”är de som hör ordet och tar vara på det i ett gott och uppriktigt hjärta och uthålligt bär frukt”. Också dessa hör ordet, men de gör något mer. De gör något väldigt viktigt, något som är helt avgörande för vad resultatet ska bli: De tar vara på ordet i sitt hjärta. De bevarar det som de har hört. De tar det till sig. De säger till sig själva att det de nu har hört, det gäller just dem. De tänker på det och blir styrkta av det. De skjuter inte Guds bud ifrån sig. De låter lagens ord få göra sin verkan. De ger Gud rätt när han i lagen uppenbarar vilka synder de har gjort.

Och de tar till sig evangeliet. Med glädje och tacksamhet hör de om och om igen de underbara orden: ”Dina synder är förlätna!” De tackar Gud för den stora nåd som han har visat dem i Jesus Kristus. De gläder sig över att få gå till Guds hus och få höra på nytt om den stora frälsningsgärning som Jesus har gjort för dem. De blir aldrig trötta av att lära sig mer om Frälsaren och bli fördjupade och styrkta i sin kristna tro. De vet att ska tron i dem växa måste den ständigt få ny näring så att den kan bära frukt.

”Det som föll i god jord ...” Varför är jorden god? Har den gjort sig själv god? Är det jordens förtjänst att den är så god? Nej. Liksom en bonde måste göra ett visst arbete med åkern innan han sår, har också den goda jorden i liknelsen blivit bearbetad på förhand. Bibeln är väldigt klar när det gäller att tillskriva Gud all ära när det gäller trons uppkomst. Tron är en ny födelse ovanifrån (Joh 3:3). Alla människor är av naturen oförmögna att föda sig på nytt. De kan inte komma till tro av sig själva. Ingen människa är en god jord. I andlig mening finns det inte något gott i människan. *Ingen rättfärdig finns, inte en enda... ingen som söker Gud* (Rom 3:10-11). Bibelns beskrivning av alla människor före trons upptändande är väldigt tydlig: *Också er har Gud gjort levande, ni som var döda genom era överträdelser och synder. Tidigare levde ni i dem på den här världens sätt och följde ... den ande som nu är verksam i olydnadens barn. Bland dem var vi alla en gång, när vi följde våra köttliga begär och gjorde vad köttet och tankarna ville. Av naturen var vi vredens barn, precis som de andra* (Ef 2:1-3).

Men Paulus fortsätter: *Av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva. Guds gåva är det, inte på grund av gärningar för att ingen ska berömma sig* (Ef 2:8-9). Frälsningen är av nåd, dvs oförtjänt och utan våra gärningar. Han säger vidare: *Hans verk är vi, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar som Gud har förberett för att vi ska vandra i dem* (Ef 2:10). Vi är *hans* verk, *Guds* verk. Den goda jorden är Guds verk. Tron är hans verk. Frälsningen är hans verk.

Det sanna Sions enastående härlighet (Jes. 54:11-17)

Skillnaden mellan det gamla och det nya Jerusalem är stor. Det gamla Jerusalem är i ett tröstlöst och eländigt tillstånd till följd av folkets otro och upproriskhet mot Herren: *Du eländiga, som blivit hemsökt av stormar utan att få någon tröst* (v. 11a). Den stora olyckan är när den sanna trösten, det sanna evangeliet, föraktas och inte längre predikas, det enda som kan föda på nytt. Det nya Jerusalem däremot är Guds skapelse ovanifrån, en stad av underbaraste slag (v. 11b-12), något att se fram emot för alla troende som deras ”arvedel” (v. 17). Denna stad såg Abraham, trons fader, fram emot: ”Han väntade på staden med de fasta grundvalarna, den som Gud har format och skapat” (Hebr. 11:10). ”Det nuvarande Jerusalem lever i slaveri med sina barn, men det himmelska Jerusalem är fritt, och det är vår moder”, skriver Paulus (Gal. 4:25-26).

Med hjälp av olika ädelstenar beskrivs i vers 11b-12 det sanna Sions enastående härlighet: *Se, jag murar dina stenar med spetsglans och lägger grunden med safirer, jag gör dina tinnar av rubiner, dina portar av kristall och hela din ringmur av ädla stenar*. Det sanna Sion har en skönhet och ett värde som visar med vilken omsorg och kärlek Herren bygger sin stad. Jesaja återkommer till ”HERRENS stad, Israels Heliges Sion” i kap. 60. Där heter det: ”Du ska kalla dina murar för frälsning och dina portar för lovsång. Solen ska inte mer vara ditt ljus om dagen, månen ska inte mer lysa dig med sitt sken. HERREN ska vara ditt eviga ljus, din Gud ska vara din härlighet” (60:18-19). De betryckta och plågade som lyssnar i tro till dessa ord om det sanna Sions underbara verklighet blir tröstade och uppmuntrade av att tillhöra detta Sion, även om de i den här syndfulla världen inte kan se det med sina ögon utan ser ett helt annat, eländigt Sion. Jämför Jesu ord: ”Mitt rike är inte av denna världen”

(Joh. 18:36), och ”Guds rike kommer inte så att man kan se det med ögonen” (Luk. 17:20).

I det sanna Sion finns inga avgudadyrkare som vänder HERRENS ord ryggen: *Alla dina barn är HERRENS lärjungar* (v. 13). De har tagit emot den frid och rättfärdighet som den rättfärdige tjänaren genom sin gottgörelse erbjuder alla syndare (se 53:5,11): *Dina barns frid är stor, genom rättfärdighet är din grund stadig* (v. 13f). Vilken kontrast till det skakiga och plågade Sion! Jämför Hebreerbrevets ord om de troendes Sion ”som inte kan skaka”: ”Ni har kommit till Sions berg, den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem... Då vi alltså får ett rike som inte kan skaka, låt oss vara tacksamma och tjäna Gud efter hans vilja” (Hebr. 12:22, 28).

I det sanna Sion är förtryck och det som skapar skräck fjärran (v. 14). Den som går till angrepp mot det sanna Sion ska själv komma på fall (v. 15). Herren har full kontroll över historien, också vad fienderna tar sig för. Utan hans tillåtelse kunde inte smeden forma vapen och fördärvarn förstöra (v. 16). Inget vapen som smids mot Sion ska ha framgång (v. 17a). Det sanna Sion är *HERRENS tjänares* (dvs. de troendes) *arvedel, och deras rättfärdighet kommer från mig, säger HERREN* (v. 17b). Deras rättfärdighet och frälsning är en oförtjänt gåva från HERREN, inte en följd av deras gärningar.

Utdrag ur *Jesajas bokrulle* (2014) av Seth Erlandsson, s. 252-253.

Den stora upptäckten

Granskning av Ulf och Birgitta Ekman bok ”Den stora upptäckten – vår väg till Katolska kyrkan” (Catholica 2015) av Stefan Sjöqvist¹

Bokens litterära stil

Den rikskände f.d. Livets Ord-pastorn Ulf Ekman har tillsammans med sin fru Birgitta gett ut en bok om sin väg till den romersk-katolska kyrkan: ”Den stora upptäckten – vår väg till Katolska kyrkan” (Catholica 2015). Boken är en kronologisk berättelse om bakgrunden och vandrigen hela vägen fram till upptagandet som medlemmar. Den inleds med ett förord av biskop Anders Arborelius. Texten är lättsamt skriven i berättelseform och ger beskrivningar av möten, tankar, händelser och samtal som ledde fram till deras gemensamma konvertering. Skildringen är genomgående skriven i en positiv anda och utan bitterhet mot bakgrunden inom en av Sveriges väckelsekristna grupperingar. De uttrycker en stor kärlek till och omtanke om sina forna vänner i trosrörelsen. Även om paret Ekman ser problem med sitt forna samfund så finns ingen kraftig polemik, även om man talar om vad man saknade och vad man nu anser sig ha funnit.

Att boken har två författare skapar en skakighet när man tar sig igenom textmassan. Ulf och Birgitta Ekman berättar nämligen var och en för sig om samma skeenden under samma kronologiska tidsperiod i olika kapitel, vilket gör att man får backa flera gånger för att förstå var man befinner sig. Det hade skapat ett bättre flöde om de skrivit gemensamt. För även om de har olika erfarenheter och intryck, så sammanfaller deras påverkan och upplevelse nästan identiskt. Paret rör sig i många olika miljöer och olika länder, men beskrivningarna av olika romersk-

¹ Kyrkoherde i St Paulus evangelisk-lutherska församling, Uppsala.

katolska vallfartsorter och helgedomar är genomgående präglade av en småmysighet: den ljumma vinden, den vackra solnedgången, de pittoreska och vackra kyrkorna, kärleksfulla och andliga munkar, nunnor och präster. Det blir mer av propagandaskrift än biografi när man rör sig med ett dylikt överdådigt språk.

Verkligheten är ju komplex, och även om man förälskat sig i ett kyrkosamfund som påvekyrkan, så finns ju fortfarande de regntunga bistra dagarna, småsinta och kantiga människor – även inom den romerska kyrkan – samt tvivel och oro om man verkligen gör rätt. Detta saknas nästan helt och tar bort realismen i skildringarna. Allt är alldeles för gulligt. Rent faktiskt kan man ju gå igenom solskensperioder korta delar av sitt liv, men skildringen av mötet med den romerska fromheten spänner i boken över mer än 20 år. Det som ytterligare gör att boken känns tillrättalagd är alla dessa litteraturhänvisningar. Det berättas ju nämligen när Ulf eller Birgitta läste den eller den boken av olika romersk-katolska författare, och både namn och titlar anges. Det blir så övertydligt hur författarna vill hjälpa läsarna att påbörja samma ”trosvandring” de själva gått igenom.

Bokens syfte

Ulf och Birgitta Ekman, som stått som centralgestalter för en rörelse de själva format, under inflytande av amerikanskt ”Prosperity Gospel” (framgångsteologi), samlade under sitt paraply här i Sverige ca 50 000 elever som studerat på deras bibelskola, tusentals som tillhör Livets Ords församling och olika dotterförsamlingar runtom i Sverige, samt kanske 200 000 associerade om man inkluderar Livets Ords missionsarbete runtom i världen. Boken blir en förklaring till alla dessa människor varför de valde detta steg. Det är också uppenbart att en sådan kontroversiell gestalt som Ulf Ekman har ett ansvar att bedyra inför sin nya gemenskap att han nu förändrats. Man får en känsla av att boken med sitt överdådiga beröm för den romerska kyrkans olika förtjänster överträffar de flesta romerska självbeskrivningar. Är det en form av botgöring Ulf Ekman gör inför sin nye biskop Arborelius? Det är nästan den känslan man får när han beskriver sitt förhållande till påven Johannes Paulus II.

När Johannes Paulus II besökte Sverige 1989 berättar Arborelius i sitt förord (s. 9) att Ekman var en ”som talade emot påven och hans besök”. Ja, Ulf hade i en artikel i Livets Ords tidning bland annat skrivit inför påvebesöket:

Påven har inte för en minut ändrat alla de grundläggande katolska dogmer som den romerska kyrkan i århundraden har bevarat. Inte heller har han ändrat på sin uppfattning om att vara ofelbar när han talar på ämbetets vägnar eller på sitt anspråk att som ”Kristi ställföreträdare” på jorden kunna göra anspråk på varje nation i världen. När påven kommer, kommer han att kyssa svensk jord. För många ter sig detta som en gest av ödmjukhet. Men egentligen är det något helt annat. Det är ett anspråkstagande av det land han beträder. Varje statsbesök han gör är ett anspråkstagande att landet skall komma under «den heliga stolen»... Katolska kyrkan har i århundraden besudlat sina händer med martyrer som Savonarola, Hus, Tyndale m.fl. De katolska dogmerna är inget annat än gärningslära, falsk religiositet och vidskepelse... Bakom hela detta bedrägliga system finns religiösa andemakter som har en enorm påverkan på människor. Frågan är hur många människor som genom madonna-tillbedjan har gått evigt förlorade, istället för att genom tron på Jesus allena komma till himlen... Överallt dit påven kommer sprider han Maria-kulten och madonna-tillbedjan. I europeiska länder sker det på ett mer intellektuellt och sofistikerat sätt än i andra delar av världen, där man mer öppet har blandat Mariadyrkan med inhemska ockultism... Det är tragiskt att se att intellektuella, sekulariserade kristna med glädje tar emot ett religiöst system som är antikristligt.²

I den romerska-katolska boten ingår tre steg: *contritio cordis* (hjärtats ånger), *confessio oris* (munnens bekännelse) och *satisfactio operis* (handlingens tillfyllestgörande). Ulf Ekman bekänner nu angående sitt handlande i samband med påven Johannes Paulus besök i Uppsala: ”Vi stod emot återkatoliceringen av Sverige och bad att inget annat än Guds rena och klara Ord skulle förkunnas och att den evangeliska tron skall bevaras i landet. Nu efteråt känner jag naturligtvis bedrövelse när jag tänker på denna händelse... När jag idag ser tillbaka på denna episod och andra tillfällen då jag varit negativ emot Katolska kyrkan, känner jag självklart ånger” (s. 27). Det känns också viktigt att berätta att de 1999 fick se Johannes Paulus II i samband med en öppen audiens i Rom under vilken Birgitta ropar: ”Gud välsigne dig, broder!” (s. 34).

Under 2000 läser Ulf under en USA-resa in sig på denne påve och kommenterar: ”Mer och mer förstod jag vilken andlig gigant detta var!” (s. 57). ”Jag insåg hur mycket jag missat när jag valt att ignorera honom! Det var något som gjorde mig mycket ledsen och som jag fick göra upp med Gud om” (s. 58). Birgitta berättar om 2015: ”[Vi] hade ställt oss vid påvealtaret och bad Gud om förlåtelse för vår tidigare in-

² ”Vad i hela världen har påven i Uppsala att göra?”, *Magazinet*, juni 1989.

ställning och okunskap, som ledde till ett avståndstagande från påven och Katolska kyrkan” (s. 188). Ulf Ekman väljer påven Johannes Paulus II som skyddshelgon. Han hade helgonförklarats 2014 av Vatikanen. Det är alltså den påve som den 14:e maj 1999 i samband med en gudstjänst i Vatikanen, där en shiitisk och sunnitisk ledare är närvarande, kysser Koranen. Den 31:a maj 1980 hade han hälsat muslimerna i Paris med orden: ”Det är med stor glädje jag hälsar er, muslimer, våra bröder i tron på den ende Guden.”³ Det stämmer inte särskilt väl överens med vad Jesus säger i Joh 5:23: *Den som inte ärar Sonen ärar inte heller Fadern som har sänt honom.*

Anders Arborelius vill i sitt företal till paret Ekmans bok göra gällande att Ulfs och Birgittas väg till påvens kyrka är ett underverk. ”Det ligger säkert i Försynens plan” (s. 13). ”De har ingenting att vinna på att bli katoliker, tvärtom” (s. 9). Det borde han kanske ha låtit vara osagt. Historien om paret Ekman är inte färdigskriven än. Ulf hade under en relativt kort tid skapat och blivit ledare för en mäktig frikyrkorelse, och övade genom världsmissionen inflytande över ett par hundra tusen individer. Kanske upplevdes denna sfär för trång. Ulf Ekman själv ser engelsmannen och anglikanen John Henry Newman (1801-1890) som en av sina stora förebilder (s. 103-105), som i relativt sen ålder konverterade till Rom och som 1878 blev utnämnd till kardinal (snäppet under påveämbetet). Newman uppnådde 2010 det tredje steget i kanoniseringprocessen som enligt Rom är det näst sista innan man helgonförklaras. Det finns inget som hindrar att Ekman kan bli prästvigd enligt romerskt ritus trots att han inte lever i celibat, och varför inte lika helgonförklarad som han redan är i vissa Livetsordares ögon. Minst fyra präster från Svenska kyrkan som konverterat till Rom har trots äkten-skap och familj vigts som präster i den romersk-katolska kyrkan.

Bokens grundfråga

I början av åttiotalet framträdde en ung entusiastisk förkunnare i Sverige. Ulf Ekman for land och rike runt och föreläste om kristet liv, helande och framgång på livets alla områden. Nästan samtliga samfund i Sverige öppnade sina dörrar för denna nya och i mångas ögon vitaliserande förkunnelse. Många satte kanske frågetecken inför delar av hans budskap, men tveksamheten svalnade snart när man såg hur stora skaror

³ Fortes in Fide (758 Lemay Ferry Rd., St. Louis, MO), s. 35.

av ungdomar som genast fyllde kyrkorna under hans föredrag. Han ville ju dessutom inte splittra utan ge nytt liv till kristenheten, framförallt inom den väckelsekristna frikyrkliga fåran. Han gick inte ut med att värva ungdomar till en ny kyrka utan inbjöd dem till en ny bibelskola i Uppsala. Eftersom de frikyrkliga församlingarna inte hade något emot förnyelse, så såg man oftast inga problem med att folk från församlingarna åkte till Livets Ords bibelskola i Uppsala för att inspireras och komma tillbaka inspirerade. De kristna samfundet i Sverige hade nämligen under lång tid lidit av vikande medlemstal. Tusentals kristna från olika samfund samlades nu i Uppsala, men snart förklarade Ulf Ekman att man valt att bilda församling. Livets Ords församling i Uppsala, som idag har ca 2000 medlemmar, är alltså till största delen resultatet av den bibelskoleverksamhet Ekman etablerade på 80-talet. De elever som återvände till sina hemstäder gick i allmänhet inte tillbaka till sina hemförsamlingar utan bildade nya församlingar med fantasieggande namn såsom Lejonet av Juda, Trons Ord osv.

I Sverige finns ca 45 församlingar direkt knutna till Livets Ord. Det var ju också i linje med Ekmans agenda som spreds via kassettband och predikningar. De unga var Josuagenerationen som skulle inta löfteslandet, de äldre var generationen som stannade kvar i Sinai öken. Lite generaliserande kan man säga att varje medelstor till stor svensk stad bestod av några frikyrkoförsamlingar med en relativt hög genomsnittsålder och en ”trosrörelseförsamling” dominerad av yngre. Få predikanter har splittrat kristenheten i Sverige så mycket som Ulf Ekman. I USA kallar man detta för ”sheep-stealing”, Ulf Ekman kallar det väckelserörelse. Detta är emellertid inget som Ulf Ekman tillstår i sin bok. Han säger visserligen: ”Jag är också en del i den rådande splittringen” (s. 18), men då har han talat hur han splittrat sig gentemot en katolsk alban genom sin tillvaro på en gren av det ”protestantiska trädet”.

För Ulf Ekman är grundfrågan splittringen mellan de kristna i olika samfund och församlingar. Han spårar mekanismen bland annat i de pingst-karismatiska församlingarnas autonomi. På missionsfältet i Ryssland ser han att problem uppstår när församlingar etableras. ”Med tanke på att betoningen låg så starkt på den enskilde kristnes frihet, den lokala församlingens frihet och pastorernas gemenskap som enbart relationell, så fanns verkligen inte de styrmedel som behövdes när något började gå snett” (s. 30). Resultatet blev ”splittring efter splittring” (s. 31).

Ulf berättar att splittringen inom den yttre kristenheten är ett pro-

blem. Han vill ha enhet och hänvisar till Jesu bön om enhet i Johannes 17:21 (s. 32). Så vad kommer han fram till i sina funderingar kring problemet med splittring eller brist på enhet bland de kristna? Det svar de olika samfundet i Sverige hade gett var en yttre enighet utan läroenhet (= modern ekumenik): att man samsas kring något sorts läromässigt minimum. Han hade under lång tid varit skeptisk mot denna form av ekumenism: ”Faktum var att det mest förknippades med liberal kristendom, där man verkade vara villig att kompromissa med både Skriften och trons centrala dogmer” (s. 31). Så vad var lösningen? Ulf Ekman tycker sig till sist finna svaret i en helt ny kyrka: den romersk-katolska kyrkan. Det är lite svårt att hänga med i logiken här. Problemet är att kristna inom olika samfund splittrat sig mellan varandra. Lösningen blir att bryta med den kyrkliga kontext man befinner sig i och välja en ny kyrka, som dessutom inte erkänner någon annan kyrka på jorden som en rätt kristen kyrka och som inte delar nattvarden med någon som inte erkänner påven som kyrklig ledare.

När jag läser detta kommer jag att tänka på en liknande teologisk kulterbytta från 1800-talet. Som yngling kom Josef Smiths (1805-1844) tankar att röra sig mycket kring den religiösa splittring som präglade den del av staten New York han bodde i. Också inom hans egen familj rådde olika religiösa tolkningar. ”Det [rådde] där vi bodde stor upphetsning på grund av religion. Den började bland metodisterna men blev ganska snart allmän bland alla sekter i den delen av landet. I själva verket tycktes hela landsdelen gripas därav och stora skaror slöto sig till de olika religiösa partierna, vilket förorsakade icke så liten villervalla och strid bland befolkningen, då somliga ropade: ’Se här!’ och andra: ’Se där!’ Några kämpade för metodisternas, andra för presbyterianernas och åter andra för baptisternas tro...”⁴ Hans funderingar leder till att han går ut i skogen för att ”utbedja sig vishet”. Och vips visar sig två änglar för honom, berättar han. De leder honom till en text som skulle bli Mormons bok. Snart var mormonkyrkan född och nu märker vi inga tankar kring kristenhetens splittring hos Josef. Hans lösning på kristenhetens splittring är en helt ny kyrka, som gör anspråk på att vara den enda sanna kyrkan på jorden och som inte delar gemenskap med någon annan kyrka. Logiskt, följdriktigt? Kanske inte. Josef Smith förklarar:

Några dagar efter det att jag hade haft denna syn, råkade jag komma i sällskap

⁴ Joseph Smiths skrifter 2:5; 7–13.

med en av de metodistpredikanter, som var mycket verksam i den förut omtalade religiösa väckelsen. Då vi samtalade om religion, fick jag tillfälle att skildra synen, som jag haft, för honom. Jag blev mycket förvånad över hans uppförande. Han upptog vad jag sade inte blott likgiltigt utan behandlade det med stort förakt och sade, att det allt kom från djävulen, att det inte fanns något sådant som syner och uppenbarelser i dessa dagar, att allt sådant hade upphört med apostlarna och att det inte skulle komma något mer av det.⁵

Ack, så rätt dessa metodistpredikanter hade. Också i paret Ekmans berättelse vimlar beskrivningar av andliga tilltal, fascination för olika helgon, berättelser om uppenbarelser av jungfrun Maria på olika vallfärdsplatser osv. Allt det sväljer Ulf och Birgitta nästan helt okritiskt och låter sig ledas mot Rom. Luther skriver:

Vad beträffar här behandlade ting, som röra det yttre, talade ordet, må man hålla fast därvid, att Gud icke giver någon sin Ande och gåva utan genom eller med förutnämnda yttre ord. Därför må vi taga oss till vara för svärmandarna, vilka berömma sig av att före och utan ordets förmedling äga Anden och sedan sätta sig till doms över Skriften och det talade ordet och tyda och vränga det efter eget behag, såsom Müntzer gjorde och många ännu i denna dag göra, då de uppträda som skarpsinniga domare mellan anden och bokstaven, men icke veta vad de säga eller lära. Även påvedömet är idel svärmeri, ty påven berömmar sig av «att hava all lag och rätt i sitt hjärtas skrin», och vad han dömer och bjuder i sin kyrka, det skall vara ande och rätt, även om det står i strid mot eller går utöver Skriften eller det talade ordet. Detta är alltsammans den gamla djävulen och den gamla ormen, som också gjorde Adam och Eva till svärmandar och ledde dem bort från Guds yttre ord till svärmeri och egna inbillningar.⁶

Sökandet

Paret Ekman beskriver sin väg till Rom som en vandring, ett sökande efter sanningen. Birgitta återkom till frågan: ”Men Ulf, vad är det som är sant?” (s. 105). Att försöka finna ut vad som är sant är givetvis en lovärd ambition. Men hur kommer man fram till en hållbar slutsats? Luther hade under sin klostertid brottats med frågan: ”Hur ska jag finna en nådig Gud?” Den romerska kyrkans bot- och klosterkamp hade inte gett honom frid, trots att han vakade, spåkte sig, bad innerligt och gick till bikten oftare än sina ordensbröder. Det som till sist befriade hans

⁵ Joseph Smiths skrifter 2:21–26.

⁶ Schmalkaldiska artiklarna, Svenska Kyrkans Bekännelseskrifter (SKB, Stockholm 1979), s. 333.

samvete och gav honom frid med Gud var ett intensivt bibelstudium, där han till sist fastnade vid Romarbrevet 1:17: *I evangeliet uppenbaras rättfärdighet från Gud, av tro till tro, som det stor skrivet: "Den rättfärdige ska leva av tro."* Han insåg att syndaren blir rättfärdig av nåd genom tron på Kristus, utan gärningar. Denna upptäckt ledde till reformationen. Det var inte genom ett blickande in i sin egen själ eller sökande efter andliga upplevelser och tecken han kom fram till vissheten.

När aposteln blickar in i sig själv ser han mest onda begär: *Jag vet att det inte bor något gott i mig, det vill säga i mitt kött. Viljan finns hos mig, men inte förmågan att göra det goda* (Rom 7: 18). Hans befrielse låg i det yttre objektiva evangeliet. *Jag arma människa! Vem ska rädda mig från denna dödens kropp? Gud vare tack, genom Jesus Kristus, vår Herre!* (Rom 7: 24f). "Rättfärdigheten som kommer av tron säger: Fråga inte i ditt hjärta: *Vem ska stiga upp till himlen?* - alltså för att hämta ner Kristus – eller: *Vem ska stiga ner i avgrunden?* – alltså för att hämta upp Kristus från de döda. Vad säger den då? *Ordet är nära dig, i din mun och i ditt hjärta, alltså trons ord som vi predikar*" (Rom 10: 6-8)

På paret Ekmans resa handlar övertygelsen inte främst om att brottas med bibeltexter, även om några sådana nämns sporadiskt i boken. Det handlar främst om subjektet, det subjektiva, känslor och upplevelser. Det formas en övertygelse och en utmejslad uppfattning om vad man menar är det kristna dogmat, men den är grundad på romersk-katolska böcker man läst samt munkar, nunnor, präster och biskopar man talat med. Paret Ekman berättar om olika milstolpar i sin andliga vandring, men det handlar nästan alltid om upplevelser och känslor. I februari 1998 handlar det om att Ulf hamnar i en liten romersk-katolsk kyrka och upplever Guds närvaro. Förklaringen är att det finns en monstrens i denna kyrka, det vill säga en behållare med invigt nattvardsbröd som församlingen tillber (s. 32, 33). När paret Ekman flyttar till Jerusalem upplever man vilken kärlek och ödmjukhet som fanns hos karismatiska romerska katoliker (s. 39, 40).

Ulf berättar om en annan andlig upplevelse som betyder mycket för hans väg mot Rom. Han får syn på ett olivträd som han tror är dött. "I mitt inre hörde jag en klar fråga: 'Trädet ser gammalt ut, eller hur?' 'Ja,' tänkte jag spontant utan att egentligen se efter noga. 'Se efter igen!' kom det i mig" (s. 40). Ulf ser efter och han ser att trädet har små friska löv. Slutsatsen blir ofrånkomlig: "Jag insåg att Herren tillrättvisade mig ordentligt och att han talade om de historiska kyrkorna" (ibid.). När Ulf

Ekman gör ett besök i Petruskyrkan i Vatikanen och får se benbitarna av vad den romerska kyrkan tror är Petrus, så är det också känslor och upplevelser som överväldigar. Han skriver: "Jag rös. Jag blev stum av beundran. En känsla av äkthet, av både autenticitet och historicitet, kom över mig" (s. 64). Birgitta berättar att en romersk mässä i Getsemane får henne att gråta (s. 75). I november 2004 ringer Ulf sin fru och berättar att han fått ett tilltal: "Nu är det dags att du närmar dig Moderkyrkan!" (s. 76). En annan upplevelse vid hans besök i Vatikanen är också att när man går ut på Petersplatsen så tycker man sig se fåglar forma sig som ett utropstecken. "Det var så märkligt och blev för mig som en stor bekräftelse och ett klart svar på alla mina frågetecken" (s. 66).

När Birgitta läser om olika nunnor skriver hon: "Mycket i den katolska fromheten var nytt för mig och allt kunde jag inte förstå, men jag blev mycket attraherad av kärleken, självutgivelsen och uthålligheten i lidande" (s. 78). Ulf hör olika tilltal när han är i Lourdes (en av de platser romerska kristna anser att Maria uppenbarat sig vid). "Gå till bikt!" "Gå till mässan!" och "bada i källan!" (s. 162). Han kommenterar: "Jag är övertygad om att Gud rörde vid mig i Lourdes" (s. 163). Han berättar att han år 2014 vaknar på natten av ett inre tilltal: "Det är dags att komma ut i vattnet nu. På vilket sätt vill du i – som Jona eller Petrus?" (s. 173). Jona tvingades ut i vattnet och slukades av en fisk, Petrus gick ut i vattnet manad av Jesus. Nästa budskap kom från en vän med kopplingar till den amerikanske framgångsteologiska predikanten Kenneth Copeland. Vännen manar via telefon till Ekmans lägenhet i Spanien: "Ulf, ni ska fortsätta gå den väg ni har trätt in på. Ni ska fortsätta att göra det ni gör och fullfölja det beslut ni fattat, det är från Gud!" (s. 172). Birgitta summerar resan: "När jag nu blickar tillbaka ser jag hur Gud tidigt lät många små tecken och vägmärken leda oss framåt" (s. 51).

En röd tråd i boken är hur man imponeras av olika fromma katoliker och skönheten i den romerska kyrkan. Det som drar är inte bibeltexten. Man har med sig frågorna om splittring och söndring inom kristenheten, och ser den romerska kyrkan som det ultimata svaret. Men att svaret verkligen är rätt bekräftas inte heller det med bibelordet utan med olika känslor och upplevelser, inre tilltal och budskap, ja, olika saker man ser och upplever som tecken. Man läser också böcker, men de böcker som man anger vara viktiga är olika helgonberättelser och romersk-katolska böcker. Varje samvetsgrann läsare förstår ju hur ett sådant teckensökeri omöjligt kan vara en säker vägvisare för sanna kristna.

Paret Ekman menar att man redan varit präglad av en antikatolsk kontext, men det kan väl knappast borga för objektivitet i den femton-åriga vandringen mot Rom. Var ser man Ulf och Birgitta samtala med dem som grundligt bemött och vederlagt den romersk-katolska läran? Var ser vi goda böcker som ger en motpol till t.ex. Katolska Kyrkans Katekes? Vi ser några tappra försök att hantera bibeltext i paret Ekmans bok, men med ett par undantag är det knappast några lysande exegetiska bedrifter, trots att Ulf Ekman ändå läst teologi och sysslat med bibelundervisning i 30 år. Nu är det naturligtvis möjligt att paret Ekman tillägnat sig litteratur som bemöter den romersk-katolska läran, men att man undviker att referera den för att det helt enkelt inte tjänar syftet att ge en så ljus bild som möjligt av Rom. Men vi borde ändå kunna se motargumenten till den evangeliska vederläggningen av Rom.

Summa summarum är Kyrkan och hennes enhet själva målet, som sätts ut tidigt för resan. Tecken, upplevelser, tilltal, drömmar, synen, möten med kärleksfulla och fantastiska romersk-katolska kristna är vägs skyltarna och kartan på vägen dit. Alla vägar leder inte till Rom, men om man rattar efter subjektiva upplevelser och känslor, så leder resan lätt dit.

Dopet och nattvarden

Innan jag går in på de problematiska delarna i paret Ekmans bok, vill jag ta upp ett par exempel där man ändå måste säga att man söker rätt och använder sig av rätt verktyg. När Ulf Ekman talar om Kristi verkliga närvaro i nattvarden, så citerar han Matteus 26:26-28 och konstaterar: ”Här säger Jesus på ett oerhört realistiskt sätt att nattvarens bröd och vin är hans kropp och blod. Han säger vad han menar och menar vad han säger” (s. 89). Han fortsätter: ”Helt plötsligt insåg jag att det som präglat mig i förhållande till nattvarden och till andra nådemedel inte var tro, utan otro! Jag trodde inte att det verkligen var Jesu kropp och blod. Jag trodde inte att dopets vatten verkligen förmedlade pånyttfödelsen genom den helige Ande, trots att Jesus säger så i Johannesevangeliet 3:5-6, aposteln Paulus säger det Titusbrevet 3:5, och aposteln Petrus säger det i 1 Petrusbrevet 3:20-21” (s. 90). I dessa frågor låter Ekman bibeltexten avgöra vilket leder honom till att revidera sin uppfattning i rätt riktning. I sammanhanget nämner han inte heller någon romersk-katolsk vägledning.

Kyrkan

Paret Ekmans logik när det gäller grundfrågan om kristen enhet är inte bara inkonsekvent, som jag varit inne på tidigare, utan också haltande. Om man nu brottas med frågan om kristnas enhet, att broder A, B och C inte är enade i samma kyrka, hur kan det då bli en lösning att broder A går över till broder C:s kyrka? Ekmans verkar ha förstått att ekumenismens lösning inte heller är någon lösning: att A, B och C låtsas som om man är överens fast man inte är överens, att man ”agrees to disagree”. Ekman refererar till Johannes 17, där Jesus ber om att alla troende måtte enas. På vilket sätt skulle en konvertering till Rom vara svaret på Jesu bön? Är hans tanke att om alla kristna konverterade till Rom, så blev alla ett? Finns det överhuvudtaget något i Joh 17 som säger att Jesu bön kommer att gå i uppfyllelse före den sista dagen då Kristi sanna Kyrka samlas inför Guds och Lammets tron i lovsång och tillbedjan? Säger inte Skriften att söndring kommer att prägla de troende fram till den dagen (1 Kor. 11: 18-19), även om en strävan efter en yttre enhet (1 Kor 1:10) alltid präglar de troende?

Ibland undrar man om Ulf och Birgitta Ekman förstått de anspråk den romerska-katolska kyrkan gör, men sedan visar det sig att de ändå gjort det. Kanske är det så att de beskriver vad de trodde just då, men hur de sedan ändrar uppfattning. Birgitta berättar till exempel om en händelse 1995 då hon bevistar en högmässa Fredrik Sidwall (präst i Svenska kyrkan) håller (s. 47). Hon berättar hur hon ”lyftes in i Herrens närvaro... Det var också en djup glädje över den heliga nattvarden, över prästens ämbete och över min trevande återkoppling till den gamla kyrkan” (s. 48). Men enligt Rom är ju Svenska kyrkan inte en del av Kyrkan? Svenska kyrkan har ingen rätt apostolisk succession, inget rätt prästämbete, och därför inte heller någon nattvard. För Rom är ju andra kyrkors nattvard mest ett gyckelspel. Det är sant att Svenska kyrkan och t.ex. anglikanska kyrkan gör anspråk på en sorts apostolisk succession, men den har aldrig erkänts av Rom.

Paret Ekman talar i boken om Kyrkan med stort K och menar därmed den romersk-katolska kyrkan.⁷ Ändå vill de inte mena att det inte finns kristna utanför Roms organisation. Om de inte vill definiera Kyrkan som en andlig och osynlig entitet utan som en organisation med säte i Rom, då blir det problematiskt med kyrkofadern Cyprianus sats: *Extra*

⁷ T.ex. s. 71 sista stycket.

Ecclesiam Nulla Salus (utanför Kyrkan finns ingen frälsning). Katolska kyrkans katekes gör ett försök att få ihop denna märkliga motsägelse:

Av flera skäl vet kyrkan sig förbunden med dem som är döpta och hedrade med det kristna namnet men som inte bekänner hela tron eller bevarar gemenskapens enhet med Petrus efterträdare. - - De som tror på Kristus och har mottagit ett rätt dop har därigenom gjorts delaktiga – om än ofullständigt – i den katolska kyrkans gemenskap.⁸

Man tycks mena att de som tror på Kristus och har rätt dop har delaktighet i den romersk-katolska kyrkans gemenskap. Men om man redan är en del i denna gemenskap, varför är det då så nödvändigt att konvertera, och varför delar Rom inte eukaristin med dem som inte erkänner påven? Här ställs Rom inför ett märkligt dilemma. Ännu märkligare blir det när påven erkänner muslimer som innefattade i Guds frälsningsplan och som ”tillber med oss den ende och barmhärtige Guden”⁹ men låter förbannelsen mot dem som tror på frälsningen genom tron allena stå kvar.¹⁰

Det intressanta är att det egentligen bara är den renläriga lutherska kyrkan som tar Cyprianus ord bokstavligt. Utanför Kyrkan finns ingen frälsning, därför att man i enlighet med Bibeln förstått att Kyrkan i egentlig mening inte är ett särskilt samfund eller en organisation, utan alla de som tror på Kristus.¹¹ Även om lutheranerna var noga med gränserna för utövandet av kyrkogemenskap, var man noga med att inskräpa skillnaden mellan det yttre, synliga samfundet och Kyrkan i egentlig mening som är alla sant troende. Luther skriver i de Schmalkaldiska artiklarna angående Roms förmätta anspråk:

8 Katolska kyrkans katekes (Catholica 1992), s. 245, paragraf 838 (KK).

9 Ibid. s. 246, paragraf 841.

10 “Can. 9 Om någon säger att den ogudaktige rättfärdiggöres genom tron allena och förstår detta så att det därutöver inte behövs någon samverkan från människans sida för att erhålla rättfärdiggörelsens nåd eller att det inte på något sätt skulle vara nödvändigt att människan med sin egen vilja förbereder sig, den vare fördömd (anathema sit)”; “Can. 12 Om någon säger att den rättfärdiggörande tron ej är något annat än förtröstan (fiducia) på den gudomliga barmhärtighet som förlåter synder för Kristi skull, eller säger att man rättfärdiggöres genom denna förtröstan allena, den vare fördömd” (citerat från den svenska översättningen av latinet i P E Persson, Kyrkornas bekännelser, 1970, s 33 f).

11 Skillnaden mellan den lutherska och den romerska förståelsen av Cyprianus sats utvecklas av WELS-prästen Curtis A. Jahn i uppsatsen: ”Extra Ecclesiam Nulla Salus (Outside the Church, No Salvation), A Story of Doctrinal Development in the Catholic Church As It Pertains to Catholic Views of Non-Christians (2007).

Vi medgiva icke, att de representera kyrkan eller i sanning äro den. Och vi vilja icke heller lyssna till vad de i kyrkans namn befalla eller förbjuda. Ty ett barn på sju år vet numera, Gud vare lov, vad kyrkan är: hon är nämligen de heliga troende och ”fären, som höra sin herdes röst”. Ty barnen bedja så: ”Jag tror att det finnes en helig kristen kyrka.” Ty heligheten består icke i kyrkliga skrudar, tonsurer och andra ceremonier, som de utan stöd i den heliga Skrift uppdiktat, utan i Guds ord och den rätta tron.¹²

I paret Ekmans bok är sökandet och finnandet nästan oproblemiskt, inte så att det skulle vara lätt att lämna vänner och en missionsrörelse man byggt upp, men så att man inte arbetar med de mer smärtsamma teologiska svaren. Ofta bäddas svaren in i de frågor man vill ha svar på. ”Räcker det med den protestantiska synen på enhet som något som redan finns, men osynligt? Räcker det att vi har några grundläggande saker gemensamt, men sedan arbetar var och en på sitt håll?” (s. 128), frågar Ulf, och svaret lyder för honom: ”Kyrkan började nu framstå för mig som en enda kyrka. Det var en kropp – en synlig kropp... Den var universell och allmänlig, ja, katolsk... Den var apostolisk, i direkt relation till apostlarna, både deras lära och deras ämbeten” (s. 130).

När man läser Bibeln så möter man dels beskrivningen av Kyrkan som ett enda folk, en enda brud, ett Guds tempel osv. Samtidigt ser vi alla kristna församlingar med olika bekymmer och hur splittringar förutses. ”Det måste finnas partier bland er, för att visa vilka av er som är äkta” (1 Kor 11:19). Det finns en dissonans mellan det man ser för sina ögon (splittring) och hur Bibeln beskriver hur den sanna kyrkan ser ut i Gud ögon: en församling ”utan fläck eller skrynkla eller något annat sådant” (Ef 5:27). Men Rom förklarar att den romersk-katolska kyrkan är den enda sanna och heliga Kyrkan. Splittringen är inte inom den heliga Kyrkan utan utanför den. De ”protestantiska” kyrkorna är inte kyrkor eller ens en del i Kyrkan. Katolska kyrkans katekes formulerar det så här:

Denna kyrka som har formats och organiserats i världen som ett samfund, förverkligas i (subsistit in) den katolska kyrkan, som styrs av Petrus efterföljare och av biskoparna i gemenskap med honom... Endast genom Kristi katolska kyrka, som är den universella vägen till frälsning, kan man få del av nådemedlen i deras fullhet. Vi tror nämligen att Herren endast åt det apostoliska kollegiet, vilket Petrus förestår, har anförtrott alla det Nya förbundets gåvor, för att bilda

12 SKB s. 335.

*en enda Kristi kropp här på jorden, i vilken alla de som på något sätt tillhör Guds folk, måste inlemmas till fulllo.*²¹³

Att på detta sätt identifiera Kristi heliga Kyrka med ett särskilt kyrkosamfund som påvens organisation med säte i Rom för med sig flera problem om man vill hålla fast vid Bibeln. När Skriften talar om Kyrkan som Guds hus eller tempel och föreningen med denna entitet, så talar den inte om föreningen som bestående i anslutningen till ett yttre samfund, utan anger bara tron som förbindelselänken.

Kom därför ihåg hur det var tidigare: ni var födda som hedningar och kallades omskurna av dem som kallar sig omskurna, med den omskärelse som görs på kroppen av människohand. På den tiden var ni utan Kristus, utestängda från medborgarskapet i Israel och utan del i förbunden med deras löfte. Ni var utan hopp och utan Gud i världen.

Men nu, genom Kristus Jesus, har ni som tidigare var långt borta kommit nära genom Kristi blod. Han är vår frid, han som har gjort de två till ett och rivit skiljemuren, fiendskapen. I sin kropp har han satt lagen ur kraft med dess bud och stadgar, för att i sig själv göra de båda till en enda ny människa och så skapa frid. Så skulle han försona de båda med Gud i en enda kropp genom korset, där han dödade fiendskapen. Han har kommit och förkunnat frid för er som var långt borta och frid för dem som var nära. Genom honom har vi båda i en och samme Ande tillträdde till Fadern.

Därför är ni inte längre gäster och främlingar, utan medborgare med de heliga och medlemmar i Guds familj. Ni är uppbyggda på apostlarnas och profeternas grund där hörnstenen är Kristus Jesus själv. I honom fogas hela byggnaden samman och växer upp till ett heligt tempel i Herren (Ef 2:11-21).

Tidigare var vi utanför, men genom Kristus har vi kommit nära. Vi är heliga och tillhör Guds familj och är infogade i byggnaden som utgör Guds tempel. På samma sätt anger Petrus i sitt brev att det är när vi kommer till Kristus som vi blir en del i det andliga huset (Kyrkan).

Kom till honom, den levande stenen, förkastad av människor men är utvald och dyrbar inför Gud. Och låt er själva som levande stenar byggas upp till ett andligt hus, ett heligt prästerskap som ska bära fram andliga offer som Gud tar emot med glädje genom Jesus Kristus (1 Pet 2:4-5).

13 KK 816, s. 238f.

Här handlar det inte heller om medlemskap i en yttre organisation utan om att komma till Kristus. På samma sätt skriver Hebreerbrevets författare:

Kristus är betrodd som Son att råda över Guds hus. Och hans hus är vi, när vi håller fast vid vår frimodighet och ära i hoppet (Heb 3:6).

Kyrkan liknas också vid en brud, och Skriften talar om att Kristus på den yttersta dagen ska hämta sin brud till det himmelska bröllopet. Om bruden/Kyrkan är lika med Roms organisation, hur ser man då på alla dem som inte tror på Kristus men är medlemmar i denna organisation? Och hur blir det med dem som tror på Kristus men inte tillhör påvens organisation? Det är ju bara bruden som hämtas!

Det är sant att den sanna osynliga Kyrkan också tar sig synliga uttryck i yttre församlingar som samlas kring Ord och sakrament. Bibeln känner inga kyrko- eller församlingslösa kristna. Men den yttre splittningen tar inte bort det faktum att det råder en inre enhet mellan alla dem som tror på Kristus, även om de på jorden inte hör samman i samma yttre församling eller kyrka (Luk 9: 49-50; Joh. 10:16). Denna andliga och osynliga enhet blir synlig först på den yttersta dagen (Upp 7:9ff). Givetvis ska kristna sträva efter en yttre synlig enhet (1 Kor. 1:10; Rom 12:16; 2 Kor 13:11), men vad vi vill är en sak och vad den syndiga naturen skapar i den yttre kristenheten är en annan sak (1 Kor 11:19; 1 Joh 2:19). Det är inget skäl för en yttre falsk ekumenik som kompromissar i läran, lika lite som det är ett skäl att underkänna tillhörigheten till Kristi sanna och osynliga Kyrka hos dem vars hjärtan vi inte känner. Kyrkogemenskapen får aldrig utövas på grundval av vad bara Gud kan se (den osynliga tron) utan bara på grundval av den tro vi kan se, nämligen trons bekännelse (1 Kor 1:10; Rom 16:17; 2 Tess 3:6, 14; Tit 3:10).

Påven

I paret Ekmans bok och i den katolska kyrkans katekes är påven som Petrus efterträdare grunden för kyrkans enhet. Men Skriften ger inte någon apostel en särställning eller anger att vi ska följa en av apostlarna som specifik ledare. Tvärtom skriver aposteln Paulus:

Av Chloes folk har jag nämligen fått veta om er, mina bröder, att det förekommer stridigheter bland er. Vad jag menar är att ni var och en säger: "Jag håller mig till Paulus" eller "Jag håller mig till Apollos" eller "Jag håller mig till Kefas" eller "Jag håller mig till Kristus". Är Kristus delad? Det var väl inte

Paulus som blev korsfäst för er? Eller var det i Paulus namn ni blev döpta? (1 Kor 1:11-13).

Paulus var nog med att visa att Petrus inte var överordnad i sin apostoliska tjänst. Paulus ansåg sig inte behöva något godkännande av Petrus för sitt apostolat när Kristus uppenbarat sig för honom: ”Då rådfrågade jag inte genast människor av kött och blod. Jag gick inte upp till Jerusalem, till dem som var apostlar före mig, utan jag begav mig till Arabien och återvände sedan till Damaskus. Först tre år senare kom jag upp till Jerusalem för att lära känna Kefas, och jag stannade hos honom i femton dagar” (Gal 1:16-18). Ja, hans skriver t.o.m.: ”Men när Kefas kom till Antiokia gick jag öppet emot honom” (Gal 2: 11).

När Ulf Ekman försöker argumentera för påven, likställer han det med en tänkt särställning hos Petrus, trots att det inte finns någon koppling mellan Petrus och påveämbetet. Han hänvisar till Matt 16:18, 19 där texten felöversatt och ryckt ur sitt sammanhang tolkas som att Jesus ger himmelrikets nycklar till Petrus person (s. 135). Att Bibel 2000 skjuter in ett ord som inte ens finns i grekiska grundtexten (Du är Petrus Klippan) noterar inte Ekman. Och vad gör han av det faktum att Jesus i Matteus 18 talar om samma fullmakt (lösa och binda) i pluralis? Han talar till hela lärjungaskaran: ”Allt som ni binder på jorden ska vara bundet i himlen, och allt som ni löser på jorden ska vara löst i himlen” (Matt 18:18).

Talar verkligen Matteus 16 och Matteus 18 om två helt olika från varandra separerade händelser med olika innebörd? I Matteus 16 säger Kristus inte ”jag ger dig” Petrus, utan ”jag *ska* ge dig himmelrikets nycklar” (Matt 16:19).¹⁴ Han använder ett indikativ i aktivt futurum. När överräcktes nycklamakten? Är inte det naturliga att tänka sig att den befogenheten överräcktes när den gavs till alla apostlarna (Matt 18:15-18), för där talar Jesus om användande av nycklamakten i en konkret situation i församlingen och verben används i presens (vad de skulle och kunde göra här och nu). I Johannes 20:23 talar Jesus om något närvarande och konkretiserar nycklamaktens innebörd, nämligen fördömmelse eller förlåtelse, inte kyrkorättslig jurisdiktion. Problemet för Rom är att en sådan tolkning gör Petrus till en bland många apostlar.

Helt riktigt har Ulf Ekman upptäckt att det finns en ordlek i Matteus 16. Men ordleken handlar ju snarare om kontraster än parallellism. Jesus säger: *Du är Petrus [klippsten], och på denna klippa [petra]*

¹⁴ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

ska jag bygga min församling, och helvetets portar ska inte få makt över den (vers 18). Han ska snart förebrå denna klippsten (Petros) för hans brist på tro (vers 21-23). Men kyrkan är byggd på Klippan, petra. Vad är då det få för petra Kristus bygger sin Kyrka på? Ja, texten skulle förlora sitt naturliga flöde om Kristus efter den grundläggande bekännelsen ”Du är Messias, den levande Gudens Son” (vers 16) plötsligt skulle lämna ämnet ”Människosonen” (vers 13-17) och tala om att Petrus är grunden för Kyrkan.¹⁵ Skriften säger: ”Ingen kan lägga en annan grund än den som är lagd, Jesus Kristus” (1 Kor 3:11).

Efter att ha gjort en utläggning om att Petrus skulle vara den mest omtalade aposteln i NT – något den noggranne bibelläsaren sätter frågetecken för eftersom Paulus är den mest omtalade – gör Ekman utan argumentation ett snabbt hopp till en vidunderlig slutsats: ”Det finns en Andens kontinuitet i den apostoliska tjänsten som gör att ämbetet som Petrus efterföljare – påveämbetet – följer Kyrkan till dess Jesus kommer tillbaka. Den apostoliska successionen är inte bara en lärosuccession utan även en ämbetsuccession” (s. 137).

Om det nu skulle vara så att Jesus skulle ha byggt sin kyrka på Petrus som person, så följer ändå inte att det finns ett särskilt Petrusämbete och inte heller att detta ämbete skulle gå i arv genom vigning. Det finns ingen bibeltext som talar om en vigningssuccession eller att Rom skulle ha en särställning. Men i romersk teologi är inte exeges utan traditionen grunden för läran. Om nu idén om Petrus ämbetsuccession kommer från traditionen och det är Petrusämbetet som är garanten för traditionens legitimitet, då blir det ju ett cirkelresonemang. Och även om ett cirkelresonemang skulle accepteras är traditionen på inget sätt entydig.

De första två århundradena i kyrkans historia ser biskopen i Rom som en av kyrkans många biskopar. I de apostoliska fädernas skrifter ges biskopen i Rom ingen särställning.¹⁶ Bengt Häggglund skriver: ”Hos

¹⁵ Romerska apologeter brukar försvara tanken att petros (maskulinum) plötsligt kan tolkas som petra (femininum) med att petros på arameiska är kefa. Detta besvarar teol. dr. White: ”Is it not strange that when dealing with the central passage used to support the Papacy, they must appeal to a nonexistent, unknown ‘Aramaic original’ that no one—no matter how great their scholarship—can possibly claim to be able to re-create with certainty?” (White, James R., *The Roman Catholic Controversy*. Minneapolis, MN: Bethany House, 1996, s. 116-117).

¹⁶ Ibland hänvisas till Ignatius av Antiokias brev till romarna, att han i inledningen talar om församlingen som ”har den främsta platsen inom romarnas område” (De apostoliska fäderna – i svensk översättning. Stockholm, 1979, s. 81). Men det behöver inte betyda mer än att biskopen hade Italien som stift, se Srawley, J. H., *The Epistles of St Ignatius* (The Macmillan Company, NY 1919), s. 70.

Cyprianus finns också den tanken... att det i kyrkan blott finnes en biskop eftersom detta ämbete representerar kyrkans enhet... Därmed menar han icke, att en biskop skall härska över övriga utan blott att varje församling är sammansluten under en enda biskop. Hela Kristi kyrka finnes i varje församling... Cyprianus betraktade Petrus som symbolen för kyrkans enhet (Matt 16:18). Men han menade dock, att de andra apostlarna hade samma myndighet. Och gentemot dem som hävdade Roms primat, hänvisade han bl.a. till Gal 2, där Paulus omtalar, huru han trätt upp emot Petrus och tillrättaviserat honom.¹⁷

Konciliet i Kartago 256 drev Cyprianus linje och förklarar: "Ingen bland de våra ställer fram sig själv som biskoparnas biskop, eller genom förtryck och hot försöker pressa sina kollegor till en påtvingad lydnad, eftersom vi ser att varje biskop är fri till sitt eget val, och besitter rätten till sitt eget omdöme, och kan inte längre dömas av någon annan, eller kan döma någon annan."¹⁸ Cyprianus tolkade Matteus 16:18 om Klippan som syftande på Petrus person, men för Cyprianus var alla biskopar Petrus efterträdare, inte enbart biskopen i Rom.¹⁹ Ekmans bok framställer läran om påvens primat och ofelbarhet som något oproblematiskt. Men den romerska-katolska kyrkan kämpade i det längsta mot de krafter som ville göra påvens uttalanden "ex cathedra" ofelbara när han uttalar sig om tro och moral.

I Niceakonciliet (325) sjätte kanon finns ingen tillstymmelse till att biskopen i Rom var "biskoparnas biskop". Istället gav man jurisdiktion åt alla de biskopssäten som hade apostoliskt ursprung: "Låt de gamla sederna i Egypten, Libyen och Pentapolis bestå, att biskopen i Alexandria har domsrätt i alla dessa, eftersom samma sak är sed för biskopen av Rom. På samma sätt i Antiokia och i andra provinser, låt kyrkorna behålla sina privilegier."

Rom motiverar som sagt sin särställning med hänvisning till att Jesus skulle byggt sin Kyrka på Petrus person och att Petrus senare bosatte sig

17 Hagglund, Bengt, *Teologins historia* (Stockholm: Liber förlag, 1981), s. 90.

18 Citerad av Johannes Quasten, *Patrology, Vol 2* (Allen, Texas: Christian Classics, 1983), s. 375.

19 Epistel 33:1, 26:1. Michael W. Winter kommenterar detta: "Cyprian used the Petrine text of Matthew to defend episcopal authority, but many later theologians, influenced by the papal connexions of the text, have interpreted Cyprian in a propapal sense which was alien to his thought. [...] Cyprian would have used Matthew 16 to defend the authority of any bishop, but since he happened to employ it for the sake of the Bishop of Rome, it created the impression that he understood it as referring to papal authority" (Michael W. Winter, *St. Peter and the Popes* (Baltimore: Helicon Press, 1960), s. 47-48.

i Rom och att de som fick biskopsämbetet efter honom genom vigning ärvde samma ämbete. Men det räcker alltså inte med att romarna måste bevisa 1) att Klippan är Petrus person. Romarna måste också visa 2) att det handlar om ett särskilt ämbete knutet till Rom, och 3) att detta ämbete kan förmedlas genom biskopsvigning. Det saknas dock ett enhetligt stöd för dessa tre teser, sammanbundna både i Skriften och den gamla kyrkans tradition, även om delar av teserna återfinns här och där hos några kyrkofäder.

Att Roms nuvarande inställning inte var formulerad i fornkyrkan var Ulf Ekmans mentor John Henry Newman medveten om. Han kallade det "läromässig utveckling" och använde det som ett försvar gentemot anglikaner och andra protestanter som anklagade Roms kyrka för att ha förvanskad den gamla kyrkans lära.²⁰ Problemet är att Rom menar att t.ex. synen på påvens primat inte är något som utvecklats utan alltid funnits. Vid det första Vatikanconciliet (1869-1870) slås fast:

Det var till Petrus ensam som Jesus, efter sin uppståndelse, anförtrodde jurisdiktionen såsom överlägsen Herde och härskare över hela sin fålla, när han sade: För mina lamm på bete, för mina får på bete. Mot denna absolut uppenbara undervisning i de Heliga Skrifterna, såsom den alltid förstått av den Katolska Kyrkan, är uppenbart motsägande de förvridna åsikter hos dem som felaktigt förvränger den Kristi styrelse som Herren etablerat i sin Kyrka och förnekar att Petrus, framför de andra apostlarna, uttagen kollektivt eller enskilt, anförtrots av Kristus med en sann och rätt jurisdiktionens överhöghet. Samma sak kan sägas om de som hävdar att överhögheten inte förmedlades omedelbart och direkt till den välsignade Petrus, utan snarare till Kyrkan, och att det är genom Kyrkan som det förmedlats till honom i sin egenskap som hennes tjänare. Om därför någon säger att den välsignade aposteln Petrus inte utsetts av Kristus till herre eller furste över apostlarna och den stridande Kyrkans synliga huvud; eller att han har blott överhöghet på grund av endast heder och inte av sann och rätt domsrätt (jurisdiktion) som han fick direkt och omedelbart av vår Herre Jesus Kristus själv, må han vara förbannad.²¹

Påven Leo XII underströk i sin Encyclica Satis Cognitum 29:e juni 1896 samma sak i enlighet med Vatikanmötet: "Avseende Vatikanconciliet dekret angående den romerske påvens överhöghets väsen och auktoritet,

20 John Henry Newman, *An Essay on the Development of Christian Doctrine* (1845, reviderad 1878).

21 Sess. IV, kap 1: 4-6.

så läggs ingen nyutvecklad uppfattning fram, utan den vördnadsvärda och *den beständiga tros läran från alla tider.*"

När man undersöker de tidiga kyrkofädernas förståelse av Petrus och Klippan ser man att Matteus 16:18 om Petrus och klippan inte alltid förstås på samma sätt av kyrkan och inte varit den beständiga tros läran från alla tider. Den romersk-katolske prästen och kyrkohistorikern Jean de Launoy, som gjort en undersökning av de tidiga kyrkofäderna, visar att 17 av fäderna betraktade Klippan som Petrus, 44 av dem menade att Klippan syftade på Petrus bekännelse, 16 menade att det var Kristus själv som var Klippan, och 8 av kyrkofäderna menade att alla av apostlarna åsyftades.²² Sålunda hade 80% av dem en annan åsikt än den romersk-katolska kyrkan har idag. Dessutom är det inte givet att av dem som ändå betraktade Petrus som Klippan att de också menade att ämbetet genom honom skulle ärvas genom biskopsvigning och lokaliseras till Rom. Kyrkofadern Johannes Chrysostomos (347-407) säger angående detta: "På denna klippa. Han sade inte på Petrus, för det är inte på mannen utan på hans tro som Kyrkan är byggd. Och vad är det för tro? Du är Kristus, den levande Gudens Son."²³

Här blir logiken haltande. Antingen har den romerska kyrkans lära förändrats genom århundradena och är inte apostlarnas och fornkyrkans faders lära, som Newman menar, men då måste man underkänna det första Vatikankonciliet ord om att läran aldrig förändrats angående påvens primat. Eller så måste man mena att Kyrkan alltid trott och lärt på samma sätt om påvens primat, men då måste man underkänna inte bara den exegetiska forskningen utan också patristiken, eller åtminstone läsa dessa två discipliner ytterst selektivt.

(forts. följer i nästa nummer av Biblicum)

22 Jean de Launoy, Epist. vii, Opp. Vol. V, del 2, s. 99 (Geneve, 1731).

23 Homilia 53.

Synd och nåd

Vad menas med synd?

Bibels definition av synd är "brott mot lagen" (1 Joh 3:4). Inget ord, ingen tanke, önskan eller handling är i sig själv synd men blir synd genom att strida mot Guds lag. Synden består i att en viss handling, ett visst uppförande eller förhållande hos en människa inte är vad Gud vill att det ska vara.

Vad är syndens orsak?

Gud är inte orsaken eller upphovet till synden. "Ingen som blir frestad ska säga: 'Det är Gud som frestar mig.' Gud frestas inte av det onda och frestar inte heller någon", skriver Jakob (1:13).

- *Syndens yttre orsak* är Djävulen. Skapad som en god och helig tjänsteande (= ängel) blev han inte frestad eller förförd av någon annan, utan den första tanken på synd och uppror mot Gud härstammar från honom själv. "Djävulen har syndat ända från begynnelsen", skriver Johannes (1 Joh 3:8).
- *Syndens inre orsak* är människans hjärta. Synd är inte likt dammet på vägen som sätter sig på kroppen, alltså bara en yttre nedsmutsning. Varje synd som människan begår har sin början i hennes eget hjärta. "Från hjärtat kommer onda tankar, mord, äktenskapsbrott, sexuell omoral, stöld, falskt vittnesbörd och hädelser. Sådant gör människan oren. Men att äta utan att tvätta händerna gör inte människan oren" (Matt 15:19-20).

Vad blir syndens följder?

Varje brott mot Guds lag innebär *skuld* som drar med sig straff, i detta fall döden. "Syndens lön är döden", skriver Paulus (Rom 6:23). Med döden menas *skilsmässa* och den är av tre slag: andlig, lekamlig och evig.

- *Andlig död* betyder själens skilsmässa från Gud. När Adam och Eva syndade, skilde sig deras hjärtan från Gud. De förlorade all

sann kärlek till Gud och förtröstan på honom. I stället för naturligt tillit blev de rädda för Gud och flydde för honom. De blev andligt döda. Detta är nu alla människors situation av naturen. Utgångsläget för alla människor före trons upptändande är andlig död, betonar bl a Paulus i Efesierbrevet 2.

- *Lekamlig död* betyder kroppens skilsmässa från själen.
- *Evig död* betyder människans eviga skilsmässa från saligheten hos Gud.

Vad menas med arvsynd?

Före syndens inträde i världen var människans andliga förhållande till Gud fullkomligt. Mannen och kvinnan var skapade "till Guds avbild" (1 Mos 1:27). "Guds avbild" betyder enligt Paulus att ha rätt kunskap om och gemenskap med Gud (Kol 3:10), att vara fullkomligt rättfärdig och helig (Ef 4:24).

Genom syndafallet fördärvades detta människans heliga förhållande till Gud. Syndens innersta väsen är otro (Joh 16:9), dvs den består i att människan har övergett den paradisiska gudsgemenskapen och i stället föredrar sitt eget själviska liv. Detta syndafördärv går i arv till alla människor. Med arvsynden menas både ärvt syndafördärv och ärvd syndaskuld. Paulus skriver: "Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden. På så sätt nådde döden alla människor, eftersom alla hade syndat" (Rom 5:12). All synd har enligt Bibeln sin rot i människans förvända förhållande till Gud.

Vad menas med verksynd?

Verksynden innefattar, till skillnad från arvsynden, en viss aktivitet från människans sida. Paulus kallar den "köttets gärningar" och ger följande exempel: "Köttets gärningar är uppenbara: sexuell omoral, orenhet, orgier, avgudadyrkan, ockultism, fientlighet, gräl, avund, vredesutbrott, själviskhet, splittringar, irrläror, illvilja, fylleri, vilda fester och annat sådant" (Gal 5:19-21). Allt som människan gör, talar, tänker, känner eller vill i strid med Guds lag är verksynd.

Vad menas med nåd?

Med nåd menas *Guds oförtjänta godhet mot och kärlek till människorna*. Alla människor behöver nåd. Evangeliet innebär att Gud i sin stora nåd erbjuder människorna syndernas förlåtelse, evigt liv och salighet på

grundval av Kristi ställföreträdande gottgörelse. Att be om nåd betyder att tigga om benådning för Kristi skull. Gud frikänner eller förklarar syndaren rättfärdig uteslutande tack vare Kristi förtjänst. Guds benådning utesluter människans förtjänst.

Guds nåd är *allmän*, dvs omfattar alla människor. "Gud vill att alla människor ska bli frälsta och komma till insikt om sanningen" (1 Tim 2:4). Liksom Kristus är försoningen för hela världens synder (1 Joh 2:2), så gäller också Guds nåd i Kristus alla människor.

Förkunnelsen av och erbjudandet om *Guds nåd i evangeliet har en inneboende kraft* att påverka människans hjärta och göra så att hon tar emot den erbjudna benådningen (Rom 1:16). Tron är till sitt väsen hjärtats förtröstan och tillit. Den kan bara skapas av evangeliet om Guds nåd i Kristus. "Alltså kommer tron av predikan och predikan genom Kristi ord", skriver Paulus (Rom 10:17). Tron är *hjärtats gensvar på Guds nådiga erbjudande i evangeliet*.

Omvändelsen

Människan kan inte av egen kraft vända sig till Kristus och omvända sig själv. Innan tron tänds i hjärtat är hon andligt död (Joh 5:24-25, Ef 2:5). Lika litet som en död kropp kan uppväcka sig själv, lika litet kan en andligt död uppväcka sig själv till andligt liv. Paulus uttrycker detta klart:

Av naturen var vi vredens barn, precis som de andra. Men Gud som är rik på barmhärtighet har älskat oss med så stor kärlek, även när vi ännu var döda genom våra överträdelser, att han har gjort oss levande med Kristus. Av nåd är ni frälsta! Han har uppväckt oss med honom och satt oss med honom i den himmelska världen, i Kristus Jesus, för att i kommande tider visa sin överveldigande rika nåd genom godhet mot oss i Kristus Jesus. Av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva. Guds gåva är det, inte på grund av gärningar för att ingen ska berömma sig. Hans verk är vi, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar som Gud har förberett för att vi ska vandra i dem (Ef 2:3-10).

SE

Frågor och svar

Den sista tiden och Antikrist

Fråga: Vad menas med ”den sista tiden” och ”Antikrist”? Är vi nu inne i den sista tiden eller när kommer den? Vem är Antikrist? Har han redan kommit eller när kommer han? Hur kan man mena att påven är Antikrist?

Svar: Jag ska försöka besvara frågorna i punktform:

1. När Nya testamentet talar om ”den sista tiden” avser apostlarna den nytestamentliga tiden. Vi lever nu i den sista tiden. När Johannes i 1 Joh 2:18ff skriver om *Antikrist och antikristerna*, skriver han: ”Kära barn, *den sista tiden är här*. Och liksom ni har hört att Antikrist ska komma, så har redan nu många antikrister trätt fram. Av det förstår vi att den sista tiden är här” (1 Joh 2:18).
2. Ordet *Anti*-krist betyder dels ”i Kristi ställe” (anti= i stället för), dels ”mot Kristus” (anti= mot). Ordet används alltså om falska lärare som inte predikar Kristus rätt. Att förvanska evangeliets budskap om ”Kristus allena”, dvs att vi bara tack vare Kristi ställföreträdande gottgörelse förklaras rättfärdiga och heliga, är att vara *anti* Kristus.
3. Redan på apostlarnas tid fanns det många falska lärare. Men när apostlarna var döda fick falska lärare större utrymme. När sedan den världsliga makten, kejsaren i Rom, förlorade sin maktställning, uppstod ett maktvakuum som utnyttjades av biskopen i Rom (papa=påven). Nu kunde han göra anspråk på den högsta auktoriteten som ”Kristi ställföreträdare”, den auktoritet som bara Gud har.
4. 2 Tess 2 är ett grundställe om Antikrist. Förutom de många falska lärarna (antikristerna) ska en särskild Antikrist träda fram mer och mer. ”Ni vet vad det är som nu håller honom tillbaka”, skriver Paulus (v. 6). Det måste syfta på apostlarna och deras förkunnelse av det

rena och oförfalskade evangeliet. Det är inte helt klart vad Paulus åsyftar när han fortsätter: ”Nu måste bara han som håller tillbaka röjas ur vägen” (v. 7). Jag tror det är kejsaren i Rom. Han var ett hinder för att biskopen i Rom tillskansade sig också världslig makt och auktoritet. När kejsaren förlorade sin maktställning fick förvanskningarna av det rena evangeliet auktoritativt stöd från biskopen i Rom.

5. När man säger att det är påven (biskopen i Rom) som är den särskilde Antikrist, så menar man *påveämbetet*, som kommer att innehas av den ena personen efter den andra ända fram till Kristi återkomst på den yttersta dagen. Av 2 Tess 2 framgår nämligen *dels att ”laglösens hemlighet” redan är verksam (v 7), ”villfarelsens makt” (v 11), dels att Antikrist inte kommer att dröja länge och att han ska vara verksam ända fram till den yttersta dagen*, då Kristus återkommer i härlighet och förgör honom (vers 8). Alltså spänner Antikrists verksamhetstid över flera människors livstid ända fram till Kristi återkomst. I Uppenbarelseboken kallas Antikrist bl a ”den falske profeten”. Vid den yttersta domen ska denne kastas i den brinnande sjön (Upp 19:19-20). Sålunda kan inte Antikrist vara bara *en* person, *en* påve, utan *ett* ämbete, *en* maktutövning ”i Kristi ställe” = *Anti*-Krist. Innehavarna av detta ämbete menar sig vara ”Kristi ställföreträdare”, innehavare av ett ämbete med gudomlig makt.
6. Observera att Antikrist framträder mitt i den kristna kyrkan som är ”ett heligt tempel i Herren” (Ef 2:21): ”*Han sätter sig i Guds tempel och säger sig vara Gud*” (vers 4). Många har trott att med Antikrist menas en ond, världslig diktator (kanske Napoleon, Hitler eller Stalin). Men 2 Tess 2 klargör att Antikrist inte är en världslig diktator som angriper kyrkan med yttre våld *utifrån*, utan han utför sin skadliga verksamhet *inifrån* kyrkan.
7. Ingen påve säger rakt ut: ”Jag är Gud.” Men påvens ofelbarhet ”*ex cathedra*” är en helig dogm som inte får ifrågasättas. Därmed har man upphöjt påveämbetet till Gud, för han är den ende som är ofelbar. Påveämbetet menar sig ha gudomlig makt och rätt att avgöra vilka som är rättfärdiga och heliga (helgon), och det på grundval av deras gärningar och förmåga att göra under. För att någon ska helgonförklaras krävs åtminstone att två under ägt rum genom den personens böner eller handlingar. Tecken och mirakler spelar för övrigt en stor roll i katolsk fromhet. En stor mängd under påstås ha gjorts av på-

veämbetet. Att syndare frälses uteslutande av nåd genom tron på Kristus är officiellt fördömt av påvekyrkan (Canon 9, 11, 12, Tridentinska konciliet).

Katolska kyrkans katekes (Bokförlaget Catholica, 1996) säger om påven: ”I kraft av sitt uppdrag som Kristi ställföreträdare och hela kyrkans herde har biskopen av Rom den fulla, högsta och universella makten över kyrkan och kan alltid utöva den fritt” (s 257f). Påvekyrkan är inte en statskyrka utan *en kyrkostat*, dvs påvekyrkan står över varje stat. Som en stat har Vatikanstaten ambassadörer runt om i världen.

8. Enligt NT kallas *alla troende*, de som enbart förlitar sig på Kristus för sin frälsning, för helgon (”heliga”) (se hur Paulus benämner de kristna ”de heliga” i sina brevs inledningar). Men enligt påveämbetet kan bara de (ett fåtal av de kristna) som med hjälp av helgon, relikier, mässor, förböner, mirakler visat sig ha uppnått egen helighet och rättfärdighet innan de dog, förklaras som ”heliga” (helgon).
9. Att påveämbetet är Antikrist betyder inte att enskilda påvar inte kan vara charmerande och ge ett älskvärt intryck. Den nuvarande påven t ex uppvisar många tilltalande egenskaper. Men som påve måste han företräda *ett ämbete som är antikristligt*.

Lite kyrkohistoria

Martin Luther var inte den förste som identifierade påveämbetet med Antikrist. Redan år 991 hävdade biskop Arnulf av Rheims att påven var Antikrist. Den italienske författaren Dante Alighieri (1265-1321) ansåg att påven var Antikrist i sin bok Inferno. Förreformatorer som John Wycliffe i England (1324-1384), Johan Hus i Böhmen (1373-1415) och Girolamo Savonarola i Italien (1452-1498) var av samma åsikt.

Under reformationstiden var nästan alla reformatorer ense med Luther om att påvedömet var Antikrist. Denna identifiering gjorde John Knox i Skottland (1514-1572), Thomas Cranmer i England (1489-1556), Heinrich Bullinger i Schweiz (1504-1575), Jean Calvin i Schweiz (1509-1564) och Theodore Beza i Schweiz (1519-1565). Den presbyterianska ”Westminster Confession” (1647) lär att ”påven av Rom” är Antikrist, likaså den baptistiska bekännelsen av år 1688. Av väckelseledare hade bl a John Wesley (1703-1791) och Charles Spurgeon (1834-1892) samma uppfattning.

Enligt *Svenska kyrkans bekännelseskriter* (Stockholm 1957) betonas gång på gång att påveämbetet är Antikrist. Där står bl a:

Påvarna i Rom och deras anhängare försvarar ogudaktig lära och avgudatjänst. Och de för Antikrist utmärkande kännetecknen passar fullständigt in på påvedömet och dess anhängare. Ty då Paulus i sitt andra brev till tessalonikerna beskriver Antikrist, kallar han honom 'en Kristi vedersakare, som upphäver sig över allt som kallas och dyrkas som Gud, i det att han tar sitt säte i Guds tempel och föreger sig vara Gud'. Han talar sålunda om någon som regerar i kyrkan – inte om hedniska konungar – och denne kallar han 'en Kristi vedersakare', emedan han ska uttänka en lära som strider mot evangeliet, och denne ska för sig orättmätigt göra anspråk på gudomlig myndighet (s 347, hämtat ur ”Traktaten om påvens makt och överhöghet”).

Det inledande stycket i ”Traktaten om påvens makt och överhöghet” lyder:

Den romerske biskopen gör förmätet anspråk på att han på grund av gudomlig rätt står över alla biskopar och kyrkoherdar. Vidare tillägger han, att han enligt gudomlig rätt även bär båda svärderna, dvs har makt att förläna och främtaga konungavärdighet. Och för det tredje säger han, att det är nödvändigt för vår frälsning att tro detta. Och fördenskull kallar sig den romerske biskopen Kristi ställföreträdare på jorden (s 341).

Vattnets räddande förmåga

Fråga: I GT läser vi bl.a. om hur den spetälske Naaman uppmanades av Herrens profet att tvätta sig sju gånger i Jordan, ”så ska ditt kött bli friskt igen och du bli ren” (2 Kung 5:10). Så skedde också, precis som profeten Elisha hade sagt. Vattnet hade också räddande förmåga vid andra tillfällen. Röda havets vatten räddade Israels folk från Faraos här och syndaflodens vatten blev till räddning för Noa och sju till. Enligt 1 Pet 3:21 har dopets vatten frälsande förmåga. Petrus skriver: ”Efter denna förebild (syndaflodens vatten som räddade åtta själar) frälsar nu dopet också er.”

Men min fråga är: Genom vilket eller vilka skriftord visste Johannes Döparen att hans döpande innebar ett renande från synd, omvändelse, ny födelse, nytt liv? Markus skriver ju: ”Johannes Döparen trädde fram i öknen och förkunnade *omvändelsens dop till syndernas förlåtelse*” (Mark 1:4). Enligt Jesu dopbefallning blir människor ”lärjungar” genom dopet in i gemenskap med den ende sanne Guden, den treenige (Matt 28:19),

och Paulus skriver: Gud, vår Frälsare ”frälste oss genom ett bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande” (Tit 3:5). Men Johannes döpte ju före Jesu dopbefallning enligt Matt 28 och innan Paulus skrev om dopet som ”ett bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande”?

Svar: Naaman blev ren från sin spetälska, inte därför att Jordans vatten hade mer frälsande kraft än ”Damaskus floder Abana och Parpar” (jfr 2 Kung 5:12) utan uteslutande genom Guds löftesord, uttalat genom Herrens mun Elisha: *Gå i väg och tvätta dig sju gånger i Jordan, så ska ditt kött bli friskt igen och du bli ren.* Utan detta löftesord hade Jordans vatten inte någon räddande förmåga, lika lite som andra floders vatten. Likaså kunde Röda havet rädda Israels folk bara tack vare Herrens ord till Mose: *Lyft din stav och räck ut handen över havet och klyv det, så att Israels barn kan gå rakt genom havet på torr mark* (2 Mos 14:16).

Frälsningen innebär att fiendskapen mot Gud döms, dvs all otro och synd. När Israels barn räddades genom Röda havets vatten, blev samma vatten till dom över Guds fiender: *Räck ut handen över havet så att vatten vänder tillbaka över egyptierna* (v 26). När syndafloedens vatten blev till räddning för Noa och hans familj, blev det samtidigt till dom över den jord som blivit alltmer fördärvad genom *människornas ondska och otro* (se 1 Mos 6:5, 11-12). När en människa döps blir hon upptagen i gemenskap med Herren och får nytt liv genom att hindret för sann gemenskap med Gud, fiendskapen mot honom, dvs synden, blir utstruken. Hon förklaras ren och rättfärdig tack vare Kristi ställföreträdande gottgörelse. Löftesordet (evangeliet) om syndernas förlåtelse är förenat med dopets vatten. Evangeliets löftesord ger dopets vatten dess frälsande förmåga.

Under gamla förbundets tid hade löftet om Messias som Israels sanne frälsare förkunnats om och om igen. Gud lovade också sända en särskild budbärare som skulle bereda vägen för den utlovade Frälsarens ankomst (Mal 3:1, Jes 40:3). *Därför skulle Israels folk först få höra om uppfyllelsen av löftet om Messias.* Johannes Döparen var den utlovade budbäraren om Frälsarens ankomst.

Frälsningen genom Messias innebär både dom och frälsning: dom över synden som skiljer människorna från Gud och frälsning genom att synden tas bort, förlåtes, genom Messias ställföreträdande syndoffer. Johannes Döparen var tydlig: *Jag är rösten som ropar i öknen: Gör vägen rak för Herren!*, och *Se Guds Lamm som tar bort världens synd!* (Joh 1:23,

29). Det glada budskapet om Frälsaren skulle alltså först gå ut till gamla förbundets gudsfolk: *Det är Guds kraft till frälsning för var och en som tror, först juden men också greken* (Rom 1:16).

Johannes Döparen döpte sålunda på Guds uppdrag. Han hade fått det förutsagda uppdraget att föra ut evangeliet om Messias ankomst till sina landsmän, *till judarna*. Men gäller inte frälsningen också *goyim*, dvs hednafolken? Jo. Därför gav Jesus uppdraget, dopbefallningen, att föra ut evangeliet om Frälsaren *till alla folk* sedan han genom sin uppståndelse från de döda bekräftat rättfärdiggörelsen, segern över synd och död. Vår Herre Jesus ”utlämnades för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull” (Rom 4:25). Därför: *Gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla allt som jag befallt er!* (Matt 28:19f).

Evangeliet om Messias är *budskapet om ett renande från synden, det innebär en befrielse från fångenskapen i det andliga mörkret* (se Luk 4:18ff och Jes 61:1-3). Evangeliets kraft till frälsning knyts inte bara till förkunnelsen av evangeliet utan också till dopets vatten. Det blir genom evangeliets löftesord ett vatten till rening från synden som skiljer oss från Gud. Därigenom skapas ett nytt liv i gemenskap med livets Herre. Om hindret för gemenskap med honom, dvs synden, inte tas bort, är frid med Gud en omöjlighet. Det finns ingen frid för dem som förkastar evangeliet (jfr Jes 48:22, 57:21). Dopets vatten är inget livets vatten utan syndernas förlåtelse. Genom evangeliets löftesord ”Se Guds Lamm som tar bort världens synd” är Johannes dop inget mindre än ”ett bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande”, ett omvändelsens dop som överräcker syndernas förlåtelse.

SE

Utblick över samtiden

”Växande tro på återfödelse utmanar kyrkan”

Svenska Dagbladet den 24/12 2015 innehåller en debattartikel av biskop emeritus Bengt Wadensjö. Den handlar om REINKARNATION. SvD har satt ovannämnda rubrik över artikeln. Här följer ett utdrag ur denna anmärkningsvärda artikel:

Vi upplever just nu en förskjutning i relation till kyrkans traditionella lära hos en del av det svenska folket. Av tradition har allmänna förändringar i synen på värderingar och tro ett samband med synen på döden och de döda. - - -

Den politiskt, religiöst och ekonomiskt fristående föreningen Centrum för samtidsanalys har sedan 2001 undersökt förändringarna i tro och värderingar genom enkäter gjorda av Demoskop och United Minds. De sex enkätundersökningar vi gjort det senaste decenniet visar att mer än en tredjedel av svenska folket som helhet och mer än två tredjedelar av landets ungdomar tror på en reinkarnation, en själens återfödelse i en ny kropp. Reinkarnationstron är ny i vårt land och har brutit sig fram av egen kraft.

För den som tror att själen kan återfödelse i en ny kropp blir begravningsgudstjänsten inte ett tack och farväl för evigt, utan ett tack för det här livet, kanske i väntan på ett nytt liv i en ny kropp. Tanken på själens återfödelse i en ny kropp öppnar också för en tro att själen lever vidare när kroppen dör och kan komma tillbaka till jorden i en ny kropp, kanske med dunkla minnen av tidigare liv.

Reinkarnationstron betyder att den kristna tron ges en ny tolkning jämfört med det traditionella synd- och förlåtelseparadigmet. Domen över det enda jordiska livets misstag ersätts av en tro på själens eviga gemenskap med Gud och en vandring mellan den andliga och den materiella världen. Nästan tvåtusen års predikan om ett individuellt sonande av personliga synder ersätts med en tro på ett liv före detta livet och synen på varje liv som en utveckling.

Vad säger Bibeln? Det finns flera belägg i Nya testamentet som bara kan tolkas som att Jesus räknade med reinkarnationen, även om han – i den text vi nu har i Bibeln – inte predikade den. Jesus ställdes inför en blindfödd pojke och fick frågan om det var pojken eller pojkens föräldrar som syndat, eftersom pojken som straff för synder var född blind. Skulle pojken vara blindfödd som straff för sina synder måste han ju ha syndat i ett tidigare liv. Jesus korrigerar inte de

frågandes utgångspunkt utan går in i diskussionen utifrån de givna förutsättningarna, vilket måste ses som att han accepterade utgångspunkten.

Ett annat exempel: I ett samtal med lärjungarna i anslutning till mötet mellan Mose, Elias och Jesus på förklaringsberget framgår att Jesus räknar med att profeten Elia var återfödd till jorden i Johannes döparens gestalt.

Tror man på en reinkarnation får det omfattande teologiska följdverkningar. Den traditionella synen på frälsningen ersätts av en ny syn. Frälsning är för många människor i dag inte som i den traditionella kyrkliga synen att människan friköps från synder i en himmelsk rättegång där Kristus med sitt liv betalar våra synder, eftersom vi är så syndiga att vi inte kan sona oss själva. Frälsning är för många i dag i stället liktydigt med ett inre lugn och en harmoni. Det är alltså en subjektiv upplevelse i nuet, inte en utanför människan liggande gudomlig rättegång.

Håkan Sunnliden, komminister i Värnamo pastorat, kommenterar i sin blogg Wadensjö's artikel. Han skriver bl a:

Biskopligt fiasko

Nu bara måste jag fästa din uppmärksamhet på en debattartikel av biskop Bengt Wadensjö, publicerad i SvD på självaste julafton, inledningen på inkarnationens högtid. Kyrkan firar jul som väl alla vet därför att Gud blev människa, utan att upphöra att vara Gud. Sannerligen något att berätta om, tala om, skriva om och fira. I samband med denna högtid skriver en av Svenska kyrkans biskopar en debattartikel om re-inkarnation. Det är så man baxnar! Varför skriver han om reinkarnation? Det enda skälet borde vara att i så fall avgränsa sig mot re-inkarnationen. Och varför publiceras artikeln på julafton? Har det att göra med biskopens engagemang för så kallad religionsdialog? Eller vill biskopen helt enkelt slå ett slag för reinkarnation eftersom så många tror på den? Det skulle i så fall vara helt i linje med civilreligionens natur. Först tänkte jag skriva av mig på självaste julafton, men så bestämde jag mig för att denne biskop inte skulle få förstöra min jul. - - -

Kristi kyrka är ingen civilreligion. Kristi kyrka bygger på en historisk händelse med oföränderliga värderingar, värderingar som ska föras från generation till generation. Här sviker Svenska kyrkan och kanske är det ett skäl att också svika Svenska kyrkan.

Biskopen skriver också: ”Reinkarnationstron betyder också att den kristna tron ges en ny tolkning jämfört med det traditionella synd- och förlåtelseparadigmet. Domen över det enda jordiska livets misstag ersätts av en tro på själens eviga gemenskap med Gud ...”

Därefter försöker sig biskopen på att tolka Bibeln för att finna stöd för reinkarnationen. Det gör han som F-n läser Bibeln. Hans huvudargument är att Jesus inte sagt emot! Därför får man anta att Jesus accepterat utgångspunkten. Det är rent ut sagt dumt.

Innan denna eländiga debattartikel tar slut summerar biskopen med att ”tron på reinkarnation får omfattande teologiska följdverkningar.” Tror jag det.

Också ledaren i Kyrka och Folk 21/1 2016, skriven av Gunnar Andersson, kommenterar det allvarliga med Wadensjös artikel:

Det är inte bara så att Wadensjö beskriver ett andligt skeende, utan han menar sig också finna stöd för ovanstående tänkande i Bibeln. - - -

Wadensjös argumentation är exempel på långtgående inläsning av egna tankar i bibeltexten. Hela Bibeln vittnar samfällt om att varje människa är en unik individ, skapad av Gud, och ska stå personligt ansvarig inför sin Skapare på domens dag. Enligt Bibeln är människan ande, själ och kropp, och den är tydlig med kroppens uppståndelse. Kroppens uppståndelse efterföljs för dem som har iklätt Jesu rättfärdighet av evigt liv på den nya jord Gud ska skapa, och för de otroende av evig dom. - - -

En stor del av svensk kristenhet med Svenska kyrkan i spetsen har under lång tid varit på vandring bort från det Gud uppenbarat i sitt ord, och de senare årtiondena allt mer tydligt också från det Gud uppenbarat i naturen.

Tack och lov finns det också undantag, församlingar, organisationer och enskilda som vill hålla fast vid det av Gud givna budskapet. - - - För dem som håller fast vid bibelordet och som tror som Kyrkan alltid bekant om människans situation och Jesu återlösning är det lätt att avvisa Wadensjös och andras irrläror. Samtidigt är det oerhört allvarligt att många dras med eftersom de aldrig får höra en biblisk och klar förkunnelse.

Sverige har blivit ett hednaland

Under ovanstående rubrik uppmärksammar tidningen Trosblick nr 1/2016 de många aborterna i Sverige och kommenterar fallet med den arbetsvägrande barnmorskan Ellinor Grimmark som vägrat utföra aborter:

Enligt tillgänglig statistik utfördes ca 36 600 aborter i Sverige 2014. Guds ord talar om för oss att det är mord. Det 5:e budet säger klart: Du skall inte dräpa. Men Guds ord aktas som bekant inte alls i vårt avkristnade Sverige.

Det är vår regering och riksdag som ytterst bär ansvaret för dessa aborter. Tyvärr finns det ingen röst som höjs mot dessa barnamord ibland våra politiska ledare.

Det finns dock på gräsrotsnivå några få ibland vårt folk som vågar protestera mot dessa hemska grymheter som begås i vårt land. En av dessa är barnmorskan Ellinor Grimmark som vägrar att utföra aborter, och som därför nekats anställning på flera sjukhus i Småland. Hon har som en konsekvens stämt landstinget i Jönköpings län för kränkning av hennes samvetsfrihet och religionsfrihet. Vi kan läsa om detta i tidningen Dagen den 16 januari 2015. ”Hon sökte jobb på sjukhus i Småland; först såg det lovande ut, men när hon berättade att hon av religiösa skäl inte tänkte medverka till aborter fick hon kalla handen.” Grimmark arbetar numera som barnmorska i Norge.

Rättegången gick av stapeln mellan den 29 september och 1 oktober. Den 12 november fick vi veta tingsrättens utslag. Tingsrätten slår fast att Region Jönköpings län inte diskriminerade barnmorskan Ellinor Grimmark när hon vägrades arbete på flera kvinnokliniker i Jönköpings län. Grimmark dömdes i stället att betala Region Jönköpings rättegångskostnader 925 000 kronor. Enligt hennes juridiska ombud har tingsrätten förbisett Europakonventionen och inte prövat frågan om samvetsfrihet.

Den 18 november fick vi veta att barnmorskan Ellinor Grimmark som förlorade abortstriden i tingsrätten kommer att överklaga domen till hovrätten.

I samma tidning (Dagen 16 december 2015) får vi veta att Ellinor Grimmarks man Carl-Johan dragit igång en insamlingskampanj för att få in pengar till rättegångskostnaderna. I ett offentligt brev där han vill nå ut med kampanjen skriver han att hans fru har fått ”utstå smädelser från medie-etablissemangen, från politiker och regeringsföreträdare och lobbyorganisationer som RFSU. – Hon har kallats för tokhöger och rättshaverist och har av Mona Sahlin, regeringens samordnare mot våldsbejakande extremism, kallats religiös extremist och jämförts med jihadister som strider för ISIS. Allt detta för att hon vill ge en trygg och säker förlossningsvård och hjälpa mammor att föda sina efterlängtnade barn, och värna liv.”

Göta hovrätt meddelade den 28 januari ”att den inte kommer att ta upp fallet med den arbetsvägrande barnmorskan Ellinor Grimmark, som vägrat utföra aborter på grund av sin religion”.

Hovrätten har inte avgjort frågan utan hänvisar den vidare till Arbetsdomstolen. I Arbetsdomstolen kommer rätten att titta på om Regi-

on Jönköping gjort fel när de inte erbjöd barnmorskan jobbet på grund av att hon vägrade utföra vissa arbetsuppgifter. Det innebär att frågan om samvetsfrihet sannolikt inte kommer att prövas i sak, det vill säga om Sverige kan tvingas att införa samvetsfrihet i vården.

Bibelns klarhet

Den danske teologen Peter Olsen skrev i *Nyt Liv* nr 1/2011 en synnerligen läsvärd artikel ”om den lutherska bibelsynen och om postmoderna evangelikala teologers utmaning av Skriftens klarhet”. Gabriel Skilling har översatt denna artikel till svenska och den finns publicerad i tidningen *Kyrka och Folk*, del 1 den 5 nov. och del 2 den 12 nov. 2015. Här några klargörande avsnitt:

Den tidiga lutherdomen formulerade sin syn på Bibeln i fyra huvudpunkter. Eftersom Bibeln är Guds uppenbarelse av sig själv och sin vilja med oss människor, och eftersom det är Guds uppsåt att vi ska förstå Hans uppenbarelse, har Bibeln fyra kännetecken:

Den talar sant (latin: *veracitas scripturae*). Vi ska betrakta Bibeln som Guds sanna och auktoritativa ord till alla människor i all tider.

Dess tal är tillräckligt (latin: *sufficiencia scripturae*). Gud har inte talat uttömmande, det är mycket som Gud inte har uppenbarat. Det som Gud inte har uppenbarat har vi inte behov av att veta. Gud har inte gett oss andra källor för kristen tro och liv vid sidan av Bibeln. Varken traditionen, nu levande auktoriteter, vårt eget förnuft eller våra egna erfarenheter får utgöra någon källa i den kristna kyrkan. Här gäller ”Skriften allena” (latin: *sola scriptura*).

Den talar klart (latin: *claritas scripturae*). Det ligger i själva begreppet uppenbarelse att något som varit dolt har blivit avslöjat, uppenbarat. Det var oklart men har nu blivit klart. Guds avsikt med att uppenbara sig är att vi ska förstå vad Han säger. Därför talar Guds uppenbarelse klart.

Den talar verkningsfullt (latin: *efficacia scripturae*). Guds ord till profeter och apostlar är inte profeternas och apostlarnas egna ord. Det är Guds ord. Därför rymmer dessa ord samma verkningskraft som en gång skapade hela världen. Denna kraft har Guds ord, därför att det bringar Gud med sig, så att vi verkligen möter Gud i Guds ord.

Detta är den klassiska lutherska synen på Bibeln. Dessa fyra delar hänger nära samman med varandra. Förnekar vi en av dessa fyra delar blir det svårt att hålla fast vid de övriga.

Angrepp på Skriftens klarhet

I överensstämmelse med postmodernismen riktar de yngre evangelikala ett femdubbelt angrepp mot Skriftens klarhet. De säger:

1. Guds tankar är över våra tankar. Därför måste teologi alltid vara trevande och preliminär, aldrig proklamerande och säker.
2. Gud har gett oss kyrkan som ”tolkningsgemenskap”. Därför bör vi tillsammans lyssna efter vad ”Anden säger till församlingarna” (Uppenbarelseboken 2:7). Läran om Skriftens klarhet och Skriften allena (latin: *sola scriptura*) flyttar fokus från kyrkan som det rum där Guds Ord når oss. Det är därför bättre att formulera den reformatoriska skriftprincipen som *prima scripta*. Skriften kommer först, men kan inte stå ensam.
3. Läran om Skriftens klarhet lägger för stor vikt på Bibelns gudomliga sida och överser dess mänskliga sida. Eftersom Bibeln är skriven av människor i bestämda tider och platser är dess formuleringar bestämda av den historiska och kulturella situationen. All mänsklig insikt är lokal, spontan och förgänglig.
4. Om Bibeln verkligen vore så klar borde vi väl inte komma fram till så många olika och inbördes motstridiga uppfattningar om den?
5. Bibeln lär själv att den inte är klar! När Jesus lovar sina lärjungar den Helige Ande som ska leda dem in i sanningen (Johannes 16) sägs det i alla fall indirekt i Bibeln själv, att den inte är tillräckligt klar.

I mötet med dessa fem postmoderna argument mot Bibelns klarhet kan vi för det första säga: Det är intet nytt under solen! Detta är på sin höjd variationer på ett välkänt tema. Erasmus av Rotterdam (ca 1469-1536) inledde 1524 sitt angrepp på Martin Luther (1483-1546) med ett angrepp på hans lära om Skriftens klarhet. Erasmus pekade på fyra saker:

1. Paulus säger: ”Hur outgrundliga är inte hans domar och hur outrannsakliga hans vägar” (Romarbrevet 11:33). Vi går vilse som i en mörk grotta, om vi försöker utforska denna visdom, säger Erasmus.
2. Gud har reserverat många insikter till himlen. Hitintills får vi insikter bit för bit, men i himlen ska vi få full insikt. Vi ska inte kräva den himmelska insikten på förhand.
3. Det finns frågor som Gud inte uppenbarat någonting om. Det gäller exempelvis tidpunkten för vår död och tidpunkten för domedagen.
4. Det finns också ämnen, som Gud endast antytt något om. Det gäller exempelvis förhållandet mellan de tre gudomspersonerna, för-

hållandet mellan den gudomliga och mänskliga naturen i Jesus och synd som inte kan förlätas {Matteusevangeliet 12:31-32}. Kyrkans lära har olika uppfattningar om dessa ämnen, vilket visar att vi ska betrakta ämnena i andäktig tillbedjan men inte fastställa någon lära om dem. Men det finns också ämnen som Gud har talat klart om, säger Erasmus. Det gäller i synnerhet reglerna för den goda moralen.

När Erasmus tog tag i denna fråga, berodde det på att Luther redan från reformationens början hade använt talet om Bibeln som klar och tillräcklig som grund för sin kritik mot den romerska kyrkan. År 1520 hotade påven Leo den tionde (1513-1521) med att bannlysa Luther. Detta hot svarade Luther på genom att säga att traditionen och kyrkan ska bedömas utifrån Bibeln. Det är inte Bibeln som ska bedömas av traditionen och kyrkan. Luthers motivering lyder: ”Skriften är {...} i sig själv säker, lätt att förstå, klar och sin egen uttolkare (latin: *Scriptura sui ipsius interpres*).

Martin Luther om Skriftens klarhet

I sin utläggning av Davids psalm 37 säger Luther: ”Om någon kommer till er och säger: ...’Skriften är dunkel’, så kommer jag att svara: ’Det är inte sant. Det har inte skrivits någon klarare bok på denna jord än den heliga Skrift. Den är i jämförelse med andra böcker liksom solen i jämförelse med alla andra ljus.’ ... Det är en fruktansvärt stor skändlighet och synd mot den heliga Skrift och mot hela kristenheten, om man säger att den heliga Skrift är dunkel och inte så klar att var och en kan förstå den, lära och förstå dess tro. Märk detta: Vore det inte en stor skändlighet, om jag eller du skulle kallas kristen utan att veta vad jag tror? Jag vet vad jag tror! Likaledes vet jag vad som står i Skriften, för Skriften har inget annat än Kristus och den kristna tron i sig. Därför, när tron endast hör Skriften, så är den så klar och tydlig för tron att denna utan alla faders och lärares tillägg säger: Det är sant. Det tror jag också.”

Ändå fortsätter Luther sin utläggning av psalm 37: ”Det är visst och sant att vissa enskilda utsagor i Skriften är dunkla ... Men i dessa utsagor finns inget annat än vad vi på andra ställen finner uttalat klart och uppenbart.” Här ser vi vad Luther menade, då han skrev: ”Skriften är sin egen tolk. Vad den säger mindre klart på ett ställe, förklarar den för oss på andra ställen.”

SE

Påven uttrycker öppenhet att ge lutheraner nattvard

Den finska webbtidningen Kotimaa24 berättar (19.1.2016, www.kotimaa24.fi) att en finsk delegation ledd av biskopen i Uleåborg, Samuel Salmi, blivit föremål för en överraskande ekumenisk gest. Delegationen fick ta emot nattvarden i en mässa, där de ansvariga var helt klara över att de finska gästerna var lutheraner.

Biskop Salmi inbjöds under mässan att framföra en hälsning från den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland till den internationella församlingen. En ungdomskör från Uleåborgs stift deltog med inslag i mässan på latin.

När nattvardsfirningen började gick den finska delegationen fram tillsammans med de andra, med högra handen på vänstra axeln, vilket signalerar att besökaren tillhör en annan kyrkogemenskap.

De katolska prästerna förbigick detta och ville dela nattvarden också till de finska lutheranerna. Salmi berättar att han själv tog emot nattvarden.

Det som inträffade anses vara högst anmärkningsvärt och är ett uttryck för påvens önskade nyorientering. Påven deltog inte själv i mässan, och han har motståndare i Vatikanen och kan ännu endast använda sig av dylika praktiska gester.

Biskop Salmi bedömer att de teologiska kontinentalsocklarna nu håller på att röra sig.

Från en bekännelsetrogen luthersk synvinkel är det inte överraskande, men självfallet mycket beklagligt att läromedvetenheten har blivit så här låg. Det är ett välkänt faktum att många lutheraner, t.ex. i samband med pilgrimsresor, inte ser några problem i att delta i nattvard i påvekyrkan.

Ola Österbacka

Gåvoredovisning 9/11 2015 – 31/1 2016

Jan-Eric Andersson 1000, Mats Huselius 75, Onämnd 1 000, Thomas Wahlgren 2 000, Roger Loo 500, Jan-Erik Appell 250, Per Balldin 500, Lutherska Immanuelsförsamlingen 1 000, Anders Einarsson 725, Bo Tholander 500, Eva och Rickard Lindmark 250, Rickard Homnér 250, Christian Malm 500, Uno Andersson 750, Dan Erlandsson 1 000, Niklas Hedkvist 250, Christian o Johanna Ahlskog 80 Eur, Jostein Carlsen 1 000 NOK, Jostein Stokkeland 210 NOK.

Varmt tack för ert stora och uppmuntrande stöd! "Nåden vare med er alla" (Tit 3:15).

Jesajas bokrulle

Kommentar till Jesajaboken
av Seth Erlandsson

Pris 270:-

Bibeln – myt eller sanning?

Pris 220:-

Nya Folkbibeln 2015

Storformat 155x232 mm:

Äkta skinn svart, 950 kr
Konstskinn svart och röd, 700 kr
Hård pärm röd, kampanj: 395 kr

Mellanformat 133x200 mm:

Konstskinn svart/röd/blå: 450 kr
Konstskinn röd, 529 kr
Hård pärm, Konfirmandbibel, 200 kr

Slimline 140x211 mm:

Konstskinn svart/röd/blå, 350 kr
Svart med blixtlås, 510 kr

Kan beställas från

BIBLICUMS FÖRLAG

Hantverkaregatan 8, 341 31 Ljungby

Tel 070-3938127. E-mail: biblicum@biblicum.se

Biblicums webbutik: forlag.biblicum.se

Vädjan om hjälp

- Vi vädjar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

För gåvor (och även för prenumerationer), använd vårt IBAN-konto: SE34 6000 0000 0003 0532 0718 (för betalningar utanför Sverige också BIC/SWIFT-koden HANDSESS).

I Sverige kan även fortsättningsvis vårt bankgiro 251-4701 användas. I Norge finns kontot DnB NOR 7877.08.15400 ännu en tid men kommer så småningom att avvecklas.

Glöm inte att ange vad betalningen gäller!

- Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro och historiska fakta om Bibeln*.

- Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8 B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Tidskriftens och bokförlagets expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, 341 36 Ljungby
Tel 070-3938127. E-mail: biblicum@biblicum.se

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård Tel 51617540.
E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

Biblicums hemsida: www.biblicum.se

Webbutik: forlag.biblicum.se